

**ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΤΡΙΚΑΛΩΝ**

Της Χριστίνας Μπαλλά

Η διπλωματική εργασία υποβάλλεται στην τριμελή εξεταστική επιτροπή για τη μερική εκπλήρωση των απαιτήσεων απόκτησης του μεταπτυχιακού τίτλου του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Οργάνωση και Διαχείριση Αθλητικών Δραστηριοτήτων για Άτομα με Αναπηρίες (ΑμεΑ)» του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού της Σχολής Επιστημών Ανθρώπινης Κίνησης και Ποιότητας Ζωής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Σπάρτη

2024

Εγκριμένο από την Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή:

1. Επιβλέπων: Βρόντου Ουρανία
2. Μέλος: Αντωνοπούλου Παναγιώτα
3. Μέλος: Γδοντέλη Κρινάνθη

“there is a crack in everything that's how the light gets in”

Leornad Cohen

Copyright © Χριστίνα Μπαλλά, 2024

Με επιφύλαξη κάθε δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τη συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τη συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Τμήματος Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού της Σχολής Επιστημών Ανθρώπινης Κίνησης και Ποιότητας Ζωής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Χριστίνα Μ. Μπαλλά , Εκπαίδευση για την πόλη της συμπερίληψης και της προσβασιμότητας μελέτη περίπτωσης πόλη των Τρικάλων.

(Υπό την καθοδήγηση της κα Βρόντου Ουρανίας, Καθηγήτρια ΤΟΔΑ)

Ο στόχος της μελέτης είναι να εξετάσει την κατάσταση στην οποία βρίσκονται τα τοπικά εκπαιδευτικά ιδρύματα και πως η εκπαίδευση επιδρά στην προσβασιμότητα και στην συμπερίληψη των ατόμων με αναπηρία της πόλης των Τρικάλων. Με ποιους τρόπους οι φορείς συμμετέχουν και συμβάλλουν στην βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχονται και πόσο εύκολη είναι η συνεργασία μεταξύ των φορέων για τη δημιουργία πολιτιστικών εκδηλώσεων με σκοπό την ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα που αφορούν τα άτομα με αναπηρία που κατοικούν στην πόλη.

Αυτή η μελέτη εφαρμόζει το θεωρητικό πλαίσιο προκειμένου να διερευνήσει το θέμα και το στάδιο ανάπτυξης των υπηρεσιών που παρέχονται στα άτομα με αναπηρία βρίσκονται στα Τρίκαλα , αλλά και πώς οι φορείς είτε δημόσιοι είτε ιδιωτικοί μπορούν να συμβάλλουν σε αυτή την προσπάθεια. Στην συγκεκριμένη ποιοτική έρευνα η μέθοδος που εφαρμόστηκε είναι υπό μορφή συνεντεύξεων σε ειδικούς επαγγελματίες αλλά και σημαντικούς ανθρώπους που ασχολούνται με την ειδική αγωγή και εκπαίδευση. Τα αποτελέσματα έδειξαν τη διαφορετική προσέγγιση και φιλοσοφία μεταξύ των φορέων ενώ έδειξαν ακόμη την χρήση κοινών διαδικασιών επιβεβαίωσης σχετικά με την δημιουργία άμεσης συντονισμένης στρατηγικής και πολιτικής για όλους τους φορείς , προσφέροντας χρήσιμα συμπεράσματα για τις τωρινές και μετέπειτα έρευνες, αλλά και προτάσεις για ορισμένες ενέργειες ευαισθητοποίησης από τους φορείς.

Λέξεις κλειδιά: αναπηρία, εκπαίδευση, συμπερίληψη, προσβασιμότητα, Τρίκαλα

ABSTRACT

Christina Balla : Education for the city of inclusion and accessibility case study city of Trikala

(Supervised by Dr. Ourania Vrontou , Professor at the University of Peloponnese)

The aim of this study is to examine the situation of local educational institutions and how education impacts the accessibility and inclusion of people with disabilities in the city of Trikala. It explores how stakeholders participate and contribute to improving the services provided and how easy collaboration between stakeholders is for creating cultural events aimed at raising awareness among citizens on issues concerning individuals with disabilities residing in the city.

This study applies a theoretical framework to investigate the subject and the stage of development of services provided to people with disabilities in Trikala, as well as how both public and private stakeholders can contribute to this effort. In this particular qualitative research, the method employed involves interviews with professionals specialized in special education and training, as well as significant individuals engaged in the field. The results revealed different approaches and philosophies among stakeholders, while also demonstrating the use of common verification procedures regarding the creation of a direct coordinated strategy and policy for all stakeholders. This offers valuable insights for current and future research, as well as suggestions for certain awareness-raising actions by the stakeholders.

Key words: disability, education, inclusion, accessibility, Trikala

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου σε όλα τα μέλη της Επιβλέπουσας Επιτροπής της συγκεκριμένης εργασίας: την κα Βρόντου Ουρανία - Επίκουρο Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, την κα Αντωνοπούλου Παναγιώτα – Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και την κα Γδοντέλη Κρινάνθη - Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Θα ήταν παράλειψη μου όμως αν δεν ευχαριστήσω ιδιαίτερος την κα Βρόντου Ουρανία που με καθοδήγησε από την αρχή αυτής της ιδέας μέχρι και το τελικό στάδιο υλοποίησης της. Κλείνοντας θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσοι συμμετείχαν συγκεκριμένα τους φορείς, τους ιδιώτες επαγγελματίες, τους εκπροσώπους του δημοσίου τομέα και τους παράγοντες του Δήμου για την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης εργασίας. Η ειλικρίνεια , η προσπάθεια και η αμιγής συζήτηση είναι μερικά από εκείνα που βοήθησαν στην υλοποίηση της παρούσας έρευνας .

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ABSTRACT

ΚΕΦΑΛΑΙΟ I ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- 1.1 Σκοπός της έρευνας
- 1.2 Ανάγκη διεξαγωγής της έρευνας
- 1.3 Ερευνητικά ερωτήματα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

- 2.1 Ορισμός αναπηρίας και πως παρουσιάζεται διεθνώς
 - 2.1.1 Ο ρόλος της εκπαίδευσης
 - 2.1.2 Η σημασία της συμπερίληψης
 - 2.1.3 Η έννοια της προσβασιμότητας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ III ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

- 3.1 Μεθοδολογία
 - 3.1.1 Ποιοτική έρευνα μέσω ημι-δομημένων συνεντεύξεων
 - 3.1.2 Ημί - δομημένες συνεντεύξεις
 - 3.1.3 Μεθοδολογικός Σχεδιασμός
 - 3.1.4 Δείγμα
 - 3.1.5 Ερευνητικά εργαλεία
 - 3.1.6 Περιοχή Μελέτης
 - 3.1.7 Διαδικασία Συλλογής Δεδομένων
 - 3.1.8 Διαχωρισμός Δεδομένων
 - 3.1.9 Ηθική Αντιμετώπιση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

- 4.1 Ερευνητικά Αποτελέσματα
 - 4.1.1 Σχεδιασμός πολιτικής/ στρατηγικής ανάπτυξης
 - 4.1.2 Ειδικές Υποδομές
 - 4.1.3 Συμβολή Φορέων σε πολιτιστικές εκδηλώσεις
 - 4.1.4 Φάση συνεργασίας μεταξύ των Φορέων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- 5.1 Συμπεράσματα- Αποτελέσματα
- 5.2 Προτάσεις για επόμενα ερευνητικά έργα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

- 6.1 Ερωτήσεις ποιοτικής συνέντευξης

1.1 Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της τρέχουσας έρευνας είναι η έρευνα πάνω στο κομμάτι της εκπαίδευσης που αφορά τα άτομα με αναπηρία στην πόλη των Τρικάλων και πως η συνεργασία των φορέων συντελεί στην αύξηση των επιπέδων προσβασιμότητας και συμπερίληψης που αφορά τους κατοίκους αυτής.

1.2 Ανάγκη διεξαγωγής της έρευνας

Κατά την εξέταση του θέματος της αναπηρίας στην Ελλάδα, παρατηρείται ότι οι συμπεριφορές και οι αντιλήψεις απέναντι στα άτομα με αναπηρία, επηρεάζονται άμεσα από τις ειδικές κοινωνικές συνθήκες και τις ομάδες που κυριαρχούν στην συγκεκριμένη εποχή και περιοχή. Αυτό έχει ως συνέπεια την προσαρμογή της έννοιας της αναπηρίας ανάλογα με τον τρόπο που δίνεται και τις αντιλήψεις που επικρατούν. Έτσι, μέσα από την πάροδο των χρόνων δημιουργήθηκαν οργανωμένες κοινωνίες οι οποίες στοχεύουν στην ένταξη του ατόμου στην κοινωνική ομάδα καλλιεργώντας και υιοθετώντας ασφάλεια, προσαρμογή και δυνατότητες εξέλιξης. Μέσα από την συγκεκριμένη μελέτη είναι σημαντικό να παρουσιαστούν οι παράγοντες που επηρεάζουν τη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για τα άτομα με αναπηρία ξεκινώντας από την εκπαίδευση των ατόμων αυτών αλλά κυρίως των κατοίκων της πόλης ώστε να καταφέρουν να κάνουν βήματα που αφορούν τη συμπερίληψη και την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία στο σύνολο της κοινωνίας.

Μέσω της παρούσας μελέτης και των αποτελεσμάτων αυτής μπορούν να επιτευχθούν ανατροφοδοτήσεις που θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη της βελτίωσης της ζωής των ατόμων με αναπηρία της πόλης. Θα επισημανθούν τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα αποτελώντας έτσι σημεία αναφοράς.

Τέλος, θα συγκεντρωθούν οι απόψεις των φορέων και θα αναλυθούν οι προοπτικές ανάπτυξης των ζητημάτων που αφορούν τα άτομα με αναπηρία που κατοικούν στην πόλη .

1.3 Ερευνητικά ερωτήματα

1. Στη συγκεκριμένη έρευνα βασικό ζήτημα που πρέπει να διερευνηθεί είναι :

I Ποια είναι η θέση των φορέων της εκπαίδευσης για τα άτομα με αναπηρία και ποιοι παράγοντες επηρεάζουν την συμπερίληψη και την προσβασιμότητα των ατόμων συγκριτικά με τους κατοίκους της πόλης των Τρικάλων;

Επιμέρους ερωτήσεις είναι:

- II Αν εφαρμόζεται κάποια συγκεκριμένη στρατηγική/ πολιτική που συντελεί στην βελτίωση της παροχής υπηρεσιών που παρέχονται σε ανθρώπους με οποιαδήποτε μορφή αναπηρίας
- III Αν υπάρχουν φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης που σχεδιάζουν τις προτάσεις των φορέων και με ποιον τρόπο τις υλοποιούν
- IV Αν υπάρχουν εγκαταστάσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν και αν ο αριθμός αυτών είναι αντιπροσωπευτικός απέναντι στο ποσοστό των ατόμων με αναπηρία στην πόλη
- V Αν οι πολιτιστικές εγκαταστάσεις είναι προσβάσιμοι χώροι και αν μέσω συμπεριληπτικών εκδηλώσεων πετυχαίνεται η ευαισθητοποίηση του κοινού και ανατροπή των στερεοτύπων
- VI Αν υπάρχει θετικό κλίμα συνεργασίας ανάμεσα σε ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς

2.1 Η αναπηρία διεθνώς

Η αναπηρία αναδεικνύει το ουσιώδες στοιχείο της ανθρώπινης ύπαρξης και σίγουρα είναι ένα κομμάτι της ανθρώπινης ζωής. Υπολογίζεται ότι περίπου 1.300.000.000 άνθρωποι αντιμετωπίζουν ένα είδος αναπηρίας. Παράγοντες όπως η φυλή, η ηλικία, η εθνικότητα, θρησκευτική προσέγγιση και η οικονομική κατάσταση επηρεάζουν σημαντικά τις ανάγκες και τις εμπειρίες τους στη ζωή. Τα άτομα με αναπηρία καθημερινά έρχονται αντιμέτωποι με περισσότερους περιορισμούς συγκριτικά με τα άτομα που δεν έχουν κάποια αναπηρία.

Τι είναι όμως η αναπηρία;

Αναπηρία αποτελεί οποιαδήποτε πάθηση του σώματος ή του νου, η οποία προκαλεί δυσκολίες στο άτομο που την αντιμετωπίζει όσον αφορά τη συμμετοχή σε συγκεκριμένες δραστηριότητες και την αλληλεπίδραση με τον περιβάλλοντα κόσμο. (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, 1980)"

Η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία ορίζει τα άτομα με αναπηρία ως «τα άτομα με μακροχρόνιες σωματικές, νοητικές, πνευματικές ή αισθητηριακές βλάβες, οι οποίες σε αλληλεπίδραση με διάφορα εμπόδια δύνανται να παρεμποδίσουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ίση βάση με τους άλλους.» (UNRIC)

Η ξενόγλωσση βιβλιογραφία όσο και η ελληνική, αποτελείται από μεγάλο αριθμό δημοσιεύσεων σχετικά με τον ορισμό της αναπηρίας. Ωστόσο, συνειδητοποιούμε ότι η διατύπωση ενός ολοκληρωμένου και διεθνώς αποδεκτού ορισμού για την αναπηρία αποτελεί μια πρόκληση (Brando, 2015)

Ένας από τους πιο γνωστούς ορισμούς προέρχεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ). Σύμφωνα με τον συγκεκριμένο οργανισμό, η αναπηρία ορίζεται ως "μια διαταραχή στη λειτουργία ή στη δομή του σώματος, που προκαλεί δυσκολίες στην εκτέλεση καθημερινών δραστηριοτήτων".

Σημαντικό είναι να σημειωθεί ότι η αναπηρία μπορεί να προκύψει από διάφορες αιτίες, όπως ατυχήματα, ασθένειες, γενετικές παθήσεις κλπ. Επίσης, ο ορισμός της αναπηρίας μπορεί να διαφέρει ελαφρώς ανάλογα με τον οργανισμό ή τη χώρα που τον εφαρμόζει.

Σύμφωνα με τον WHO, περίπου το 15% του παγκόσμιου πληθυσμού ζει με κάποια σημαντική αναπηρία. Η αύξηση του προσδόκιμου ζωής στις περισσότερες χώρες γίνεται αφορμή σχετικά με την γήρανση του πληθυσμού και την εκτόξευση χρονίων παθήσεων υγείας.

Σύμφωνα με τη διεθνή νομοθεσία για τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι χώρες έχουν την υποχρέωση να συμβάλλουν στη δημιουργία υπηρεσιών υγείας υψηλής ποιότητας για τα άτομα με αναπηρία, αντίστοιχες με αυτές που παρέχονται στον γενικό πληθυσμό. (WHO, 2018)

Το ψήφισμα WHA74.8 της Παγκόσμιας Συνέλευσης Υγείας αναφορικά με το υψηλότερο δυνατό επίπεδο υγείας για άτομα με αναπηρία προτρέπει τα κράτη μέλη να δεσμευτούν για τη διασφάλιση ότι αυτά τα άτομα θα έχουν πρόσβαση σε αποτελεσματικές υπηρεσίες υγείας ως μέρος της κάλυψης υγείας. Αυτό περιλαμβάνει:

- Ίδια αντιμετώπιση σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης
- Ίση πρόσβαση σχετικά με παρεμβάσεις δημόσιας υγείας

Στην Ελλάδα, ο ορισμός και η κατάταξη των ατόμων με αναπηρία καθορίζεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων με βάση τον νόμο 4452/2017.

Σύμφωνα με τον παραπάνω νόμο, οι αναπηρίες κατηγοριοποιούνται σε τρεις κύριες κατηγορίες:

- Αναπηρία Φυσικής Υγείας: αυτή η κατηγορία αναφέρεται σε κινητικές διαταραχές ή προβλήματα όρασης.
- Αναπηρία Ψυχικής Υγείας: αυτή η κατηγορία αφορά προβλήματα ψυχικής υγείας, όπως σχιζοφρένεια, αυτισμός, κλπ.
- Αναπηρία Άλλων Ειδών: αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει αναπηρίες που δεν εμπίπτουν στις παραπάνω δύο κατηγορίες, όπως αναπηρίες λόγω χρόνιων ασθενειών, νευρολογικών προβλημάτων, κλπ.

Η κατάταξη των ατόμων με αναπηρία σε κάποια από αυτές τις κατηγορίες γίνεται με βάση την ιατρική εκτίμηση των ειδικών επιτροπών του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων. Η κατάταξη αυτή επηρεάζει τα δικαιώματα και τις παροχές που λαμβάνουν τα άτομα με αναπηρία στην Ελλάδα.

Τα άτομα με αναπηρία στην Ελλάδα έχουν διάφορα δικαιώματα και παροχές που προστατεύουν τα δικαιώματά τους και προάγουν την κοινωνική τους ένταξη.

Ορισμένα από αυτά τα δικαιώματα περιλαμβάνουν:

1. Προστασία από διακρίσεις: Το άτομο με αναπηρία έχει δικαίωμα στην προστασία από κάθε μορφή διάκρισης βάσει της αναπηρίας του, σύμφωνα με τον νόμο.
2. Πρόσβαση σε εκπαίδευση: Τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση και στην πρόσβαση σε ειδικές εκπαιδευτικές υπηρεσίες ανάλογα με τις ανάγκες τους.

3. Πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη: Έχουν δικαίωμα σε κατάλληλη υγειονομική περίθαλψη και υπηρεσίες αποκατάστασης.

4. Εργασιακά δικαιώματα: Τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα στην ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την πρόσβαση σε εργασιακές ευκαιρίες. Επιπλέον, μπορούν να ωφεληθούν από διάφορα εργασιακά επιδόματα ή προγράμματα επαγγελματικής επανένταξης.

5. Οικονομική ενίσχυση: Ορισμένα άτομα με αναπηρία μπορούν να λάβουν οικονομικές παροχές από το κράτος, όπως επιδόματα αναπηρίας ή άλλες επιδοτήσεις.

6. Πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες: Δικαιούνται ίση πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες και υποδομές, όπως μεταφορικά μέσα, δημόσια κτίρια, κτλ.

Αυτά είναι μερικά από τα βασικά δικαιώματα που παρέχονται στα άτομα με αναπηρία στην Ελλάδα. Οι λεπτομέρειες μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με τις νομικές και κοινωνικές πτυχές κάθε περίπτωσης.

Αυτοί μπορεί να περιλαμβάνουν το νομικό πλαίσιο που ορίζει τα δικαιώματα και τις παροχές για άτομα με αναπηρία, τις κοινωνικές υπηρεσίες που προσφέρονται για τη στήριξή τους, τις πολιτικές που αφορούν την κοινωνική ένταξη και την προστασία των δικαιωμάτων τους, καθώς και τα μέσα ενημέρωσης που αναφέρονται σε θέματα που αφορούν την αναπηρία. Η αναπηρία ρυθμίζεται από το νομοθετικό πλαίσιο, όπως ο Νόμος 3986/2011 "Περί Κοινωνικής Προστασίας και Αναπηρίας" και άλλες σχετικές νομοθετικές διατάξεις. Επιπλέον, υπάρχουν διάφοροι οργανισμοί και μη κυβερνητικοί οργανισμοί που δραστηριοποιούνται στον τομέα της αναπηρίας, προσφέροντας υποστήριξη, πληροφόρηση και υπηρεσίες προς τα άτομα έχουν οποιαδήποτε αναπηρία και τα κοντινά πρόσωπα αυτών.

Τα στοιχεία που συνήθως αποτελούν τα βασικά στοιχεία του στρατηγικού σχεδιασμού της κυβέρνησης για την αναπηρία στην Ελλάδα είναι τα εξής:

1. Νομοθετικό Πλαίσιο: Η δημιουργία και ενημέρωση νόμων και κανονισμών που προωθούν τα δικαιώματα και την ενσωμάτωση στην κοινωνία των ατόμων με αναπηρία.
2. Υποδομή και Πρόσβαση: Εξασφάλιση της πρόσβασης σε δημόσιους χώρους, μεταφορές, εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη και άλλες υπηρεσίες με τη βελτίωση της υποδομής και την εφαρμογή προγραμμάτων προσαρμοσμένων στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία.
3. Εκπαίδευση και Απασχόληση: Προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και επαγγελματικής ένταξης για άτομα με αναπηρία, προκειμένου να αυξηθούν οι ευκαιρίες απασχόλησής τους.
4. Υποστήριξη Οικογενειών: Παροχή υπηρεσιών και πόρων για τη στήριξη των οικογενειών που φροντίζουν μέλη με αναπηρία.
5. Ευαισθητοποίηση και Εκπαίδευση του Κοινού: Ενημέρωση του κοινού για τα θέματα της αναπηρίας και εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την ανάγκη σεβασμού και αποδοχής των ατόμων με αναπηρία.
6. Συνεργασία με Φορείς και Οργανισμούς: Συνεργασία με Μη Κυβερνητικούς Οργανισμούς, Διεθνείς Οργανισμούς και άλλους φορείς προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των ατόμων με αναπηρία.

2..1.1 Εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία

Η μάθηση αναφέρεται στη διαδικασία ή το θεσμό με τον οποίο οι άνθρωποι αποκτούν γνώσεις, δεξιότητες, αξίες, και προσαρμόζονται στις κοινωνικές και πολιτισμικές πραγματικότητες. Αυτή η διαδικασία συνήθως λαμβάνει χώρα σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, όπως σχολεία, πανεπιστήμια, κέντρα εκπαίδευσης, κ.λπ. Η εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία είναι ένα σημαντικό θέμα που απαιτεί προσαρμογές και ειδικές προσεγγίσεις για να διασφαλιστεί η ίση πρόσβασή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία και η απόκτηση των απαραίτητων δεξιοτήτων και γνώσεων.

Κάποιες σημαντικές πτυχές που σχετίζονται με τη διδασκαλία ατόμων με αναπηρία περιλαμβάνουν:

- Ειδικές Εκπαιδευτικές Υπηρεσίες: Ορισμένα άτομα με αναπηρία μπορεί να χρειάζονται ειδικές εκπαιδευτικές υπηρεσίες που προσαρμόζονται στις ανάγκες τους, όπως ειδικά προγράμματα, εκπαιδευτικοί συνοδοί ή ειδικά εκπαιδευτικά υλικά.
- Κατάλληλα Εκπαιδευτικά Περιβάλλοντα: Η δημιουργία κατάλληλων εκπαιδευτικών περιβαλλόντων που είναι προσβάσιμα και φιλικά προς τα άτομα με αναπηρία είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχία της εκπαίδευσής τους.
- Εκπαιδευτικό Προσωπικό με Ειδίκευση: Η εκπαίδευση και η υποστήριξη του εκπαιδευτικού προσωπικού για την προσέγγιση των αναγκών των μαθητών με αναπηρία είναι ουσιώδης.

- Άτομα με Αναπηρία ως Πρότυπα: Η προβολή των επιτυχιών και των δυνατοτήτων των ατόμων με αναπηρία στο εκπαιδευτικό περιβάλλον μπορεί να ενισχύσει την αυτοεκτίμησή τους και να ενθαρρύνει τους άλλους.
- Συμμετοχή των Γονέων: Η συνεργασία με τους γονείς και τους κηδεμόνες είναι σημαντική για την επιτυχή πρόοδο και ανάπτυξη των ανθρώπων με αναπηρία που εντάσσονται στις εκπαιδευτικές δομές

Συνολικά, η εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία απαιτεί προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη τις ατομικές τους ανάγκες και τις δυνατότητές τους, με στόχο την προώθηση της ίσης πρόσβασης και της ευκαιρίας για εκπαίδευση και ανάπτυξη.

Η νομική δομή που διέπει τις δραστηριότητες και τις πρωτοβουλίες των Ηνωμένων Εθνών για τα ανθρώπινα δικαιώματα αναγνωρίζει την εκπαίδευση ως παγκόσμιο δικαίωμα και ως δικαίωμα για την επίτευξη άλλων δικαιωμάτων. Ακόμη, το νομικό πλαίσιο του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα απαγορεύει τις διακρίσεις στην εκπαίδευση και απαιτεί από τους κρατικούς μηχανισμούς να κάνουν τις εκπαιδευτικές υπηρεσίες διαθέσιμες, αποδεκτές και προσβάσιμες.

Αυτά τα πρότυπα ισχύουν για τα άτομα με αναπηρίες και την βάση του νόμου για τα ανθρώπινα δικαιώματα που βασίζεται στην φιλοσοφία της έμφυτης αξιοπρέπειας και των όμοιων αναφαίρετων δικαιωμάτων όλων των ανθρώπων. (Lauren, 2003).

Το κοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας εξηγεί κυρίως τη σχέση μεταξύ των ανθρώπων με αναπηρίες και τη συμμετοχή τους στην κοινωνία (Oliver ,1990). Για τη δίκαιη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία, το μοντέλο απαιτεί την άρση των οικονομικών, περιβαλλοντικών, και πολιτιστικών άλλων εμποδίων της κοινωνίας ενάντια στα άτομα με αναπηρία (Barnes and Mercer ,2010). Η διεθνής εκπαίδευση δεν αποτελεί εξαίρεση. Φυσικά, υπάρχουν διαφορές στην προσέγγιση της ένταξης καθώς οι κανονισμοί και οι κανόνες είναι διαφορετικοί.

Σε ορισμένα κράτη μέλη, είναι εθνική απαίτηση να καταστούν οι πανεπιστημιούπολεις προσβάσιμες σε όλους. Σε άλλες τοποθεσίες, είναι ευθύνη των τοπικών αρχών ή των μεμονωμένων πανεπιστημίων να βελτιώσουν την προσβασιμότητα για φοιτητές με αναπηρίες. Οι ευρωπαϊκές χώρες πλέον επιδιώκουν την ένταξη στην εκπαίδευση συνειδητά

Βάσει της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τα Άτομα με Αναπηρία (2010-2020) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, επισημαίνονται οι σημαντικές προσπάθειες που καταβάλλονται στους ακόλουθους τομείς :

- I *προσβασιμότητα*, υπηρεσίες και αγαθά όπου τα άτομα με αναπηρία έχουν πρόσβαση και προωθούνται μέσω της αγοράς παρόμοιες συσκευές.
- II *συμμετοχή*, εξασφάλιση των πλεονεκτημάτων που προκύπτουν από την ευρωπαϊκή ιθαγένεια και αντιμετώπιση των εμποδίων που εμποδίζουν τη συμμετοχή στη δημόσια ζωή.
- III *ισότητα*, άρση των προκαταλήψεων και στερεοτυπικών συμπεριφορών που οφείλονται στην αναπηρία και ενδυνάμωση ισάξιων ευκαιριών.
- IV *απασχόληση*, αύξηση των επιπέδων που αφορούν την εργασιακή κατάσταση των ατόμων με αναπηρία που απασχολούνται στην ανοικτή αγορά . Το ένα έκτο του συνολικού ενεργού πληθυσμού της ΕΕ είναι αυτό που αντιπροσωπεύει το ποσοστό τους , αλλά το ποσοστό απασχόλησής τους είναι συγκριτικά χαμηλό.
- V *εκπαίδευση και κατάρτιση, προώθηση της ένταξης στην εκπαίδευση και τη διαρκή μάθηση για άτομα με αναπηρία. Η δυνατότητα ίσης και δίκαιης ευκαιρίας για μάθηση παρέχει στα άτομα με αναπηρία τη δυνατότητα πλήρους συμμετοχής στην κοινωνία και συντελεί στη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους.*

Η εκπαίδευση που είναι ανοικτή σε όλους εξασφαλίζει ότι οι μαθητές με αναπηρίες δεν εμποδίζονται από τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση λόγω φυσικών, οικονομικών ή άλλων εμποδίων. Ο οργανισμός που ελέγχει τη σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, σύμφωνα με το άρθρο 24, δίνει έμφαση στο δικαίωμα στη συνεκπαίδευση και απαγορεύει τις διακρίσεις λόγω αναπηρίας στην εκπαίδευση.

Στόχος του άρθρου 24 της CRPD είναι να δημιουργήσει ένα εκπαιδευτικό σύστημα χωρίς αποκλεισμούς συνολικά σε όλα τα στάδια της εκπαίδευσης, με έμφαση στην υποτίμηση της σχέσης συγκριτικά με το μαθησιακό περιβάλλον και τις ανάγκες ενός ατόμου με αναπηρία καθώς και της έννοιας της μη διάκρισης.

Με βάση το άρθρο 2 παράγραφος 3 της CRPD, η έννοια της διάκρισης είναι αρκετά ευρεία ώστε να απαγορεύει τόσο τις σκόπιμες (άμεσες) όσο και τις μη σκόπιμες (έμμεσες) διακρίσεις ή τον αποκλεισμό που βιώνουν τα άτομα με αναπηρίες στην κοινωνία, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης. Ο νόμος περί ατόμων με αναπηρία (2006), εγγυάται το δικαίωμα σε ποιοτική εκπαίδευση σε όλους τους μαθητές με αναπηρίες. Αυτό το κάνει αναθέτοντας την υποχρέωση στην κυβέρνηση να συντελεί στην εκπαιδευτική ανάπτυξη των ανθρώπων με αναπηρία και να απαγορεύει τυχόν διακρίσεις τους από όλες τις κατηγορίες εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Ο νόμος επιβάλλει καθήκοντα σε φορείς σχετικά με την εξάλειψη των φραγμών στην προσβασιμότητα και απαγορεύει τις διακρίσεις στις παροχές εγκαταστάσεων , υπηρεσιών και παροχών των οποίων η τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι πάροχος.

Στα μέσα του 20ου αιώνα η πολιτεία δεν έδειξε κατανόηση σχετικά με την εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία. Στο τέλος σχεδόν του πρώτου μισού του αιώνα κατασκευάστηκαν ιδρύματα τα οποία παρείχαν στα άτομα αυτά περίθαλψη , και δυνατότητα εκπαίδευσης ενώ αργότερα και δυνατότητα επαγγελματικής κατάρτισης .

Ο συγγραφέας (Στασινός ,1991) παρατήρησε ότι η περίοδος εκείνη αποτελούσε το ιδανικό διάστημα για αλλαγή της στάσης της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στα άτομα με αναπηρία.

Το 1937 ιδρύεται στην Ελλάδα , συγκεκριμένα στην Αθήνα, το πρώτο ειδικό σχολείο που θα έχει στο δυναμικό του μαθητές με οποιοδήποτε τύπο αναπηρίας που κατοικούν στην χώρα .

Κατά την εποχή αυτή, η μεταχείριση των ατόμων με αναπηρία στην Ελλάδα είχε ως βάση κυρίως την ιδέα της κλειστής φροντίδας, με αποτέλεσμα την κοινωνική απομόνωση των μαθητών (Κουρουμπλή, 1997). Η δημιουργία ειδικών τάξεων εντός των κοινών σχολικών μονάδων αποτελούσε έναν πρωτοποριακό τρόπο αντιμετώπισης της κατάστασης, καθώς μέχρι τότε οι μαθητές με αναπηρία παρακολουθούσαν μαθήματα σε ειδικά σχολεία.

Η διδασκαλία στα σχολεία απαιτεί :

- την παροχή διερμηνείας ως υπηρεσία
- κατάλληλη πρόσβαση, καθώς και
- υπηρεσίες σχεδιασμένες έτσι ώστε να δέχονται υποστήριξη με σκοπό να καλύπτουν τις ανάγκες των ατόμων με διάφορους τύπους αναπηριών.

Η αναβάθμιση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση μέσω του γενικού συστήματος εκπαίδευσης, αποβλέπει ώστε ο κρατικός σχεδιασμός να :

- διαθέτει μια αποδεκτή και καθαρή πολιτική από το σχολείο και την ευρύτερη κοινωνία
- να διαθέτει ένα ευέλικτο πρόγραμμα, με περιπτώσεις προσαρμογής και προσθήκης και τέλος
- να παρέχει συνεχιζόμενη υποστήριξη και κατάρτιση στους εκπαιδευτικούς

Η επίτευξη εκπαίδευσης υψηλής ποιότητας χωρίς κανέναν αποκλεισμό εξαρτάται από:

- Απαίτηση ελάχιστων προτύπων προσβασιμότητας για όλα τα σχολεία, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων έκτακτης ανάγκης
- Επένδυση στην εκπαιδευτική κατάρτιση προσωπικού που θα τους εξοπλίσει ώστε να ανταποκρίνονται στην ποικιλομορφία των αναγκών των μαθητών της τάξης και
- Διασφάλιση ότι το εκπαιδευτικό υλικό/πόροι είναι διαθέσιμα κυρίως σχετικά με την ένταξη των αναπηριών σε μορφές προσβάσιμες
- Επένδυση σε υποστηρικτικές τεχνολογίες και συσκευές για παιδιά με αναπηρίες.

2.1.2 Η έννοια της συμπερίληψης

Η ειδική αυτή ομάδα του πληθυσμού , αντιμετωπίζει καθημερινά πολλές προκλήσεις στη σημερινή κοινωνία. Σύμφωνα με την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης για θέματα που αφορούν την Ευρώπη, μόνο το 48% των ατόμων με αναπηρία απασχολείται στην Ευρώπη. Επιπλέον, μόνο το 27,8% από αυτά τα άτομα έχουν αποκτήσει πτυχίο ή δίπλωμα από τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ περίπου το 70% αντιμετωπίζει φτώχεια ή κοινωνικά προβλήματα. Τα άτομα με οποιαδήποτε μορφή αναπηρίας λόγω της όχι τόσο δυνατής υποστήριξης μέσω υπηρεσιών αναγκάζονται να βασίζονται στις οικογένειες τους ,οι οποίες αντιμετωπίζουν καθημερινά εμπόδια ώστε να μπορέσουν να ενταχθούν κοινωνικά .

Συνεπώς, αυτό οδηγεί στο γεγονός ότι η κοινωνική ενσωμάτωση αποτελεί έναν από τους βασικότερους στόχους για τα ίδια τα άτομα και τις οικογένειές τους.

Έχει σημασία να σημειωθεί ότι η κυβέρνηση έχει την υποχρέωση να παρέχει ίσες ευκαιρίες και να διασφαλίζει την ισότητα στην προστασία των ατόμων με αναπηρία, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τα κοινωνικά δικαιώματα και την κοινωνική ενσωμάτωση (Παπαστάθης, 2007).

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε την έννοια του Κράτους Πρόνοιας το οποίο βασίζεται σε μια κοινωνικοοικονομική ιδεολογία με εξατομικευμένες κοινωνικές υπηρεσίες που αφορά όλο τον πληθυσμό, άρα και τα άτομα με οποιαδήποτε μορφή αναπηρίας. Επιπλέον, κύριο μέλημα του κράτους αποτελεί η προώθηση της κοινωνικής ευημερίας και η βελτίωση της ποιότητας ζωής τους (Κανατάς, 2005).

Επιπλέον, το κράτος αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία. Ωστόσο, παρατηρούνται ενδείξεις κοινωνικής εξοχής ή αποκλεισμού που σχετίζονται άμεσα με το κράτος, όπως η πρόσβαση στο διαδίκτυο/τεχνολογία, το δικαίωμα ψήφου στις εκλογές, η ανεργία ακόμα και σε καταστάσεις μακροχρόνιας ανεργίας, χωρίς καμία ανταπόκριση ή σημασία για τα άτομα με αναπηρία (Simplican, Leader, Kosciulek, & Leahy, 2015).

Τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν για μεγάλο χρονικό διάστημα αποκλεισμό λόγω ανεπαρκών επιπέδων προσβασιμότητας στις πόλεις. Ενώ, η ένταξη είναι μια αρχή ευρείας κλίμακας, η προσβασιμότητα είναι επίσης δικαίωμα ειδικά για τα άτομα με αναπηρία. Η προσβασιμότητα δεν αφορά τις φυσικές αλλαγές και την εξειδικευμένη παροχή μόνο αλλά την κοινωνική συμμετοχή και τις πολιτιστικές αξίες που αποτελούν την βάση των δράσεων με σκοπό τη δημιουργία δίκαιων, περιεκτικών, ασφαλέστερων και προσβάσιμων περιβαλλόντων για όλους.

Σύμφωνα με το Διεθνές Φόρουμ για την ένταξη και την ισότητα στην εκπαίδευση που διοργανώθηκε από την UNESCO το 2019 , βασικές έννοιες για την ένταξη αποτελούν:

- *Ενσωμάτωση στην εκπαίδευση- μια διαδικασία που συμβάλλει στην υπέρβαση των εμποδίων που εμποδίζουν την παρουσία, τη συμμετοχή και την επίτευξη υψηλών επιδόσεων των μαθητών.*
- *Ισότητα- διασφάλιση “δικαιοσύνης” δηλαδή ότι όλοι οι μαθητές χρειάζονται την ίδια σημασία*
- *Κοινωνική ένταξη- προσβασιμότητα σε δημόσια κτίρια και υπηρεσίες καθώς και δραστηριότητες με σκοπό τη συμμετοχή όλων σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων*
- *Συμμετοχική εκπαίδευση ή προσβασιμότητα για ευκαιρίες μάθησης σε όλους*
- *Πρόσβαση- αποτελεί το θεμέλιο της ένταξης καθώς διασφαλίζει την παρουσία μαθητών*
- *Δια βίου μάθηση χωρίς αποκλεισμούς – περιεκτική και ολιστική*
- *Πόλεις προσανατολισμένες στη δράση- διαμεσολαβητές της δια βίου μάθησης*
- *Πρακτικά και ανθρωποκεντρικά μέτρα με σκοπό την αειφόρα ανάπτυξη αστικών περιβαλλόντων*
- *Πόλεις μάθησης που υποστηρίζουν την κοινωνική ενσωμάτωση και εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς μέσω συμμετοχικών διατομεακών δομών διακυβέρνησης*

Υπολογίζεται ότι υπάρχουν περίπου 240 εκατομμύρια παιδιά με αναπηρίες παγκοσμίως (UNICEF). Όπως κάθε παιδί, έτσι και τα παιδιά με αναπηρία έχουν όνειρα και φιλοδοξίες για το μέλλον τους. Ωστόσο, για να επιτευχθούν αυτά τα όνειρα, χρειάζονται ποιοτική εκπαίδευση που θα τους επιτρέψει να αναπτύξουν πλήρως τις δυνατότητές τους και τις δεξιότητές τους. Δυστυχώς, η αναπηρία αποτελεί ίσως ένα από τα πιο σημαντικά εμπόδια στην εκπαίδευση σε όλο τον κόσμο.

Η πιο αμιγής και δίκαιη αντιμετώπιση σε αυτό το ζήτημα είναι η συμπεριληπτική εκπαίδευση.

Συμπεριληπτική εκπαίδευση σημαίνει ότι όλα τα παιδιά θα βρίσκονται σε ίδιες τάξεις και σε ίδια σχολεία.

Επιπλέον, αυτό σημαίνει την παροχή πρακτικών ευκαιριών μάθησης για ομάδες που συχνά αποκλείονται - όχι μόνο άτομα με αναπηρία, αλλά και, για παράδειγμα, παιδιά που μιλούν διαφορετικές γλώσσες. Ενδυναμώνοντας συστήματα χωρίς αποκλεισμούς έμμεσα ενδυναμώνονται μαθητές κάθε προέλευσης στην τάξη που επιτρέπουν σε διάφορες ομάδες να αναπτύσσονται ο ένας δίπλα στον άλλον.

Σίγουρα, τα συστήματα χωρίς αποκλεισμούς απαιτούν αλλαγές όμως αυτό δεν επιφέρει πάντα άμεση πρόοδο κυρίως μέσω των πολιτικών, των κυβερνήσεων και των νόμων η διασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους μπορεί σε κάθε περίπτωση να παράγει θετικά ερεθίσματα απέναντι στην κοινωνία.

2.1.3 Προσβάσιμες πόλεις

Η πρόσβαση για άτομα με αναπηρία είναι ένα σημαντικό ζήτημα δικαιωμάτων του ανθρώπου που επιδιώκει την απομάκρυνση των εμποδίων που αποτρέπουν την πλήρη ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία.

Η έννοια της πρόσβασης για άτομα με αναπηρία στην Ελλάδα αναφέρεται στο δικαίωμά τους να έχουν ίσες ευκαιρίες και δυνατότητες όπως και οι υπόλοιποι πολίτες χωρίς αναπηρία. Αυτό περιλαμβάνει την πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες, υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση, απασχόληση, δημόσιο χώρο, μεταφορές και κάθε άλλο τομέα της κοινωνικής ζωής. Η πρόσβαση περιλαμβάνει επίσης την πρόσβαση σε πληροφορίες και επικοινωνία, καθώς και σε τεχνολογία και υπηρεσίες στο διαδίκτυο.

Για να εξασφαλιστεί η πρόσβαση αυτή, η νομοθεσία της Ελλάδας προβλέπει διάφορα μέτρα και προστασίες. Αυτή η έννοια περιλαμβάνει πολλούς τομείς:

- ☑ **Μεταφορές:** Πρόσβαση σε δημόσια μέσα μεταφοράς όπως λεωφορεία, τρένα, μετρό και πλοία, με παροχή ειδικών εγκαταστάσεων όπως ανελκυστήρες, ράμπες και επισημάνσεις για τυφλούς και αναπήρους.
- ☑ **Κτίρια και Δημόσιες Υπηρεσίες:** Πρόσβαση σε δημόσια κτίρια και υπηρεσίες, όπως κυβερνητικά γραφεία, δημόσιες βιβλιοθήκες και αρχαιολογικούς χώρους, με εγκαταστάσεις και προσαρμογές για άτομα με αναπηρία.
- ☑ **Εκπαίδευση:** Δυνατότητα πρόσβασης σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση έως την ανώτατη εκπαίδευση, με παροχή ειδικών εγκαταστάσεων και υπηρεσιών υποστήριξης.
- ☑ **Εργασία:** Ευκαιρίες για απασχόληση και ίση πρόσβαση σε θέσεις εργασίας, με προσαρμογές στον εργασιακό χώρο και υποστήριξη για την επαγγελματική ενσωμάτωση.
- ☑ **Υπηρεσίες Υγείας:** Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας με προσαρμογές για τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε ιατρικό εξοπλισμό και θεραπείες.
- ☑ **Κοινωνικές Δραστηριότητες:** Πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες, ψυχαγωγία και πολιτιστικές εκδηλώσεις με ειδικές προσαρμογές και εγκαταστάσεις για άτομα με αναπηρία.

Επιπλέον, η δημόσια πολιτική στηρίζει τη χρήση τεχνολογίας και εκπαίδευσης για την αυτονομία και την κοινωνική ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία. Τονίζεται επίσης η ανάγκη για ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση της κοινωνίας για τα δικαιώματα και τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Συνολικά, η πρόσβαση για τα άτομα με αναπηρία στην Ελλάδα αποτελεί έναν σημαντικό τομέα της κοινωνικής πολιτικής και πρακτικής, με στόχο την προαγωγή της ισότητας και της δικαιοσύνης.

Η έννοια της πρόσβασης αφορά όχι μόνο τα άτομα με αναπηρία, αλλά και οποιαδήποτε άλλη ευάλωτη ομάδα που αντιμετωπίζει προβλήματα σχετικά με την πρόσβασή της σε βασικούς τομείς της κοινωνικής ζωής (Λογάρας, 2013). Η έννοια της πρόσβασης περιλαμβάνει την έννοια της προσβασιμότητας.

Η προσβασιμότητα (accessibility) ορίζεται ως το χαρακτηριστικό του περιβάλλοντος (φυσικού, δομημένου ή ηλεκτρονικού), μιας υπηρεσίας, το οποίο εξασφαλίζει την αυτόνομη, άνετη και αποτελεσματική πρόσβαση και χρήση αυτής από όλα τα άτομα, ανεξάρτητα από το φύλο, την ηλικία, την αναπηρία και άλλα χαρακτηριστικά (σωματική διάπλαση, μυϊκή δύναμη, αντίληψη κλπ) (Ε.Σ.Α.μεΑ. 2005).

Οι όροι "πρόσβαση" και "προσβασιμότητα" συνδέονται στενά με τα δικαιώματα και τις δυνατότητες των ατόμων με αναπηρία, αλλά έχουν διαφορετικές σημασίες:

Πρόσβαση: Η πρόσβαση αναφέρεται στη δυνατότητα ενός ατόμου να φτάσει σε έναν προορισμό ή να χρησιμοποιήσει μια υπηρεσία, χωρίς να αντιμετωπίσει εμπόδια ή περιορισμούς λόγω της αναπηρίας του. Συνήθως, η πρόσβαση αφορά στην πρόσβαση σε φυσικούς χώρους, υπηρεσίες ή δημόσιες εγκαταστάσεις.

Προσβασιμότητα: Η προσβασιμότητα αναφέρεται στην ικανότητα ενός περιβάλλοντος ή μιας υπηρεσίας να είναι προσβάσιμη για όλους, συμπεριλαμβανομένων ατόμων με αναπηρία. Περιλαμβάνει το σχεδιασμό και την ανάπτυξη περιβαλλοντικών, τεχνολογικών και οργανωτικών συστημάτων που εξασφαλίζουν ότι όλοι έχουν ίση πρόσβαση και ευκαιρίες.

Οι δύο έννοιες είναι στενά συνδεδεμένες, καθώς η προσβασιμότητα συχνά επιτυγχάνει την πρόσβαση.

Για παράδειγμα, ένα κτίριο μπορεί να έχει προσβασιμότητα χάρη σε ανελκυστήρες, ράμπες και ειδικά σχεδιασμένα μπάνια, επιτρέποντας σε άτομα με αναπηρία να έχουν πρόσβαση σε όλους τους χώρους του. Συνεπώς, η προσβασιμότητα είναι μια σημαντική πτυχή της διασφάλισης της πρόσβασης για όλους.

Ενώ μπορεί να μην υπάρχουν ομοιότητες μεταξύ ιδρυμάτων και χωρών, η Ευρώπη συνεχίζει να συμβάλλει στην προσπάθεια ώστε να διασφαλιστεί η ίση πρόσβαση και οι ευκαιρίες για όλους. Η καλύτερη προσβασιμότητα ενισχύει την ποιότητα ζωής των ανθρώπων. Για το λόγο αυτό, από το 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απονέμει ένα ετήσιο βραβείο που αναγνωρίζει τις προσπάθειες μιας πόλης να βελτιώσει την προσβασιμότητα. Το βραβείο Access City Award σχεδιάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να επιβραβεύσει τις πόλεις που έχουν ως κύριο μέλημα την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία.

Η προσβασιμότητα αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο σχετικά με τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία.

Μια πόλη είναι προσβάσιμη όταν τα άτομα με αναπηρία μπορούν, για παράδειγμα να μεταβαίνουν εύκολα στα μέσα μαζικής μεταφοράς λεωφορεία, τραμ, μετρό, να μπορούν να επισκέπτονται πάρκα και παιδικές χαρές και να έχουν πρόσβαση κατά την είσοδο τους και γύρω από τα κτίρια όπως για παράδειγμα βιβλιοθήκες, αθλητικές αίθουσες, δημαρχείο.

Μια προσβάσιμη πόλη προκύπτει όταν η εκπλήρωση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία προς την κοινωνική ένταξη είναι μια από τις απαραίτητες προϋποθέσεις. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό λόγω της γήρανσης του πληθυσμού και των συναφών κινδύνων για την υγεία τους, καθώς επίσης και λόγω της παγκόσμιας αύξησης των χρόνιων παθήσεων όπως ο διαβήτης, ο καρκίνος, οι καρδιαγγειακές παθήσεις και οι διαταραχές ψυχικής υγείας.

Η ταχεία αστικοποίηση και ο βαθύς κοινωνικός μετασχηματισμός μπορεί να χαρακτηριστεί ως σοβαρός κίνδυνος για την περιεκτικότητα των αστικών εξελίξεων, καθιστώντας δύσκολο για τις αρχές της πόλης να κατανοήσουν επαρκώς και να ανταποκριθούν στις ανάγκες όλων των πολιτών, ιδιαίτερα εκείνων των πληθυσμών που βιώνουν πιο έντονα τον αποκλεισμό και την περιθωριοποίηση, όπως τα άτομα που ανήκουν σε αυτή την ειδική πληθυσμιακή ομάδα. Η UNCRPD ορίζει τα «άτομα με αναπηρία» ως «αυτά που έχουν μακροχρόνιες σωματικές, διανοητικές ή αισθητηριακές βλάβες που μπορεί να εμποδίσουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ίση βάση με τους άλλους». Η UNCRPD θεωρεί την προσβασιμότητα ως βασικό δικαίωμα.

Οι κυβερνήσεις είναι σημαντικό να ενεργοποιήσουν ανάλογες ρυθμίσεις «ώστε να εξασφαλίσουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία, σε ίση βάση με τους άλλους, στο φυσικό περιβάλλον, στις μεταφορές, στις τεχνολογίες, στα συστήματα πληροφοριών και επικοινωνιών και σε άλλες εγκαταστάσεις». Το έγγραφο βασίζεται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (UNCRPD).

Έτσι αφού έχουν γίνει αντιληπτές οι βασικές έννοιες που σχετίζονται με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και το κοινό θα πρέπει να προασπίσουν και να ενισχύσουν με πιο αποτελεσματικό τρόπο αυτά τα δικαιώματα. Οι υπηρεσίες θα είναι ανοιχτές και θα παρέχονται στο κοινό, τόσο σε αγροτικές όσο και σε αστικές περιοχές.

Τόσο ο δημόσιος αλλά και ο ιδιωτικός τομέας θα πρέπει να συνεργαστεί ώστε να παρέχει ίσες υπηρεσίες σε όλα τα μέλη της κοινωνίας. Η μετατόπιση της εστίασης από το μεμονωμένο άτομο να βαίνει στην κοινότητα στην οποία ζει ενδυναμώνοντας το δικαίωμα του ατόμου να συμμετέχει ενεργά στη ζωή.

Η μεγαλύτερη πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπίσουμε δεν αφορά τους κανονισμούς αλλά μια βαθιά πολιτιστική αλλαγή.

Το 2022 δημιουργήθηκε στην Ευρώπη μια νεοσύστατη πλατφόρμα για την αναπηρία το AccessibleEU. Η πλατφόρμα έχει ως στόχο την ενίσχυση του δικτύου επαφής των εθνικών αρχών που οργανώνουν και βοηθούν στην εφαρμογή και την επιβολή των κανόνων προσβασιμότητας με στόχο την ανταλλαγή ορθών πρακτικών σε ευρύ επίπεδο. Επίσης, βοηθά στην ανάπτυξη πολιτικών σε εθνικό επίπεδο, καθώς και την ανάπτυξη εργαλείων με στόχο τη διευκόλυνση εφαρμογής ενός ενωμένου δικαίου. (ITUWRC)

3.1.1 Ποιοτική έρευνα

Σύμφωνα με την Κυριαζή (1999), η ποιοτική έρευνα αποτελεί μια διαδικασία μελέτης που επιδιώκει τη συλλογή λεπτομερών πληροφοριών για πολλαπλές πτυχές των περιπτώσεων υπό έρευνα, προκειμένου να διευκολυνθεί η διαδικασία αποσαφήνισης και ανάπτυξης εννοιολογικών κατηγοριών. Σε ορισμένα σημαντικά βιβλία που εισάγουν στην ποιοτική έρευνα, δεν παρατίθεται ένας συγκεκριμένος ορισμός της, αποκαλύπτοντας έτσι την πολυπλοκότητα του θέματος (π.χ. Morse & Richards, 2002• Richards & Morse, 2007• Weis & Fine, 2000).

Η ποιοτική έρευνα αντιπροσωπεύει μια δραστηριότητα που λαμβάνει χώρα μέσα σε συγκεκριμένο πλαίσιο, θέτοντας τον παρατηρητή μέσα στον περιβάλλοντα κόσμο. Αυτή περιλαμβάνει ένα συνολικό σύνολο ερμηνευτικών και υλικών πρακτικών, τα οποία καταστέλλουν την αντίληψη του κόσμου, ουσιαστικά μετασχηματίζοντάς τον. Αυτές οι πρακτικές μετατρέπουν την εμπειρία σε μια σειρά από αναπαραστάσεις του εαυτού, περιλαμβανομένων σημειώσεων πεδίου, συνεντεύξεων, συζητήσεων, φωτογραφιών, ηχογραφήσεων και ημερολογίων. Σε αυτό το πλαίσιο, η ποιοτική έρευνα ακολουθεί μια ερμηνευτική, φυσιολογική προσέγγιση του κόσμου.

Αυτό υποδηλώνει ότι οι ερευνητές που εμπλέκονται στην ποιοτική έρευνα εξετάζουν τα φαινόμενα μέσα στο φυσικό τους πλαίσιο, προσπαθώντας να τα ερμηνεύσουν ή να τους δώσουν νόημα με βάση τις σημασίες που αποδίδουν σε αυτά οι άνθρωποι (Denzin & Lincoln, 2005: 3).

Καθώς η εν λόγω έρευνα επικεντρώνεται στις απόψεις και τις αντιλήψεις στελεχών και φορέων σχετικά με συγκεκριμένα θέματα, η ποιοτική ανάλυση και η χρήση προσωπικών συνεντεύξεων αποτελούν τις πιο κατάλληλες μεθόδους για τη διεξαγωγή αυτής της έρευνας. Ο ερευνητής επιδιώκει να κατανοήσει τους ερευνούμενους όσο το δυνατόν καλύτερα, προκειμένου να μπορέσει να αναπαράγει την πραγματικότητά τους όπως την αντιλαμβάνονται και την κατασκευάζουν οι ίδιοι (Κυριαζή, 1999).

Αυτή η αναζήτηση, που χαρακτηρίζεται από λεπτομέρεια και εμβάθυνση, αποτελεί τον κύριο πλεονέκτημα σύμφωνα με τον Ιωσηφίδη (2003).

Η ανάλυση δεδομένων στην ποιοτική έρευνα βασίζεται είτε στην παραγωγική προσέγγιση είτε στην επαγωγική προσέγγιση. Στην παραγωγική προσέγγιση, χρησιμοποιείται ένα προκαθορισμένο πλαίσιο για την ανάλυση των δεδομένων, όπου ουσιαστικά οι ερευνητές επιβάλλουν τις δικές τους θεωρίες στα δεδομένα και στη συνέχεια χρησιμοποιούν αυτές τις θεωρίες για την ερμηνεία των δεδομένων.

Η συγκεκριμένη προσέγγιση είναι χρήσιμη σε μελέτες όπου οι ερευνητές γνωρίζουν εκ των προτέρων τις πιθανές απαντήσεις των συμμετεχόντων. Αντίθετα, στην επαγωγική προσέγγιση, τα δεδομένα αναλύονται χωρίς την ύπαρξη ενός προκαθορισμένου θεωρητικού πλαισίου ή με μειωμένο βαθμό προκαθορισμού.

Σε αυτήν την περίπτωση, η ανάλυση και η ερμηνεία των εμπειρικών δεδομένων που συλλέγονται από τους συμμετέχοντες καθοδηγούν τους ερευνητές. Αυτή η προσέγγιση είναι αναλυτική, απαιτητική και χρονοβόρα, αλλά είναι εξαιρετικά χρήσιμη όταν οι γνώσεις των ερευνητών σχετικά με το ερευνητικό θέμα είναι περιορισμένες ή ακόμα και ελάχιστες.

3.1.2 Ημι- δομημένη συνέντευξη

Μια από τις κύριες πρακτικές για τη συγκέντρωση δεδομένων σε ποιοτικές έρευνες είναι η χρήση της μεθόδου των συνεντεύξεων. (Καμπίτσης , 2004).

Μια ημι- δομημένη συνέντευξη έχει προκαθορισμένες ερωτήσεις , αλλά η διάταξη τους μπορεί να δέχεται τροποποίηση ανάλογα με την αντίληψη του ερευνητή σχετικά με το τι φαίνεται καταλληλότερο.

Η διατύπωση της ερώτησης μπορεί να προσαρμοστεί και να περάσει από επεξηγηματικές παρεμβάσεις. Συγκεκριμένες ερωτήσεις που δεν φαίνεται να είναι κατάλληλες για κάποιο συγκεκριμένο ερωτούμενο μπορεί να αγνοηθούν ή να προστεθούν επιπλέον ερωτήσεις. Οι ημι-δομημένες συνεντεύξεις είναι διαδεδομένες σε ποιοτικές έρευνες και προσφέρουν μεγαλύτερη ευελιξία στη μεθοδολογία.

Ο King (1994) αναφέρει τις συνεντεύξεις ποιοτικής έρευνας και προτείνει τα κατάλληλα βήματα για τη χρήση τους, όπως όταν μια έρευνα επικεντρώνεται στην κατανόηση του νοήματος που έχουν συγκεκριμένα φαινόμενα για τους συμμετέχοντες ή όταν εξετάζονται έμμεσα οι προσωπικές απόψεις για τις διαδικασίες εντός μιας κοινωνικής ομάδας.

Σύμφωνα με την ορολογία των Powney and Watts (1987) οι ημί-δομημένες αποτελούν συνεντεύξεις αποκρινόμενων.

Οι συνεντευκτές είναι εφοδιασμένοι με μία γκάμα θεμάτων στα οποία επιθυμούν να πάρουν αποκρίσεις.

Έχουν , ωστόσο , μεγαλύτερη ελευθερία στη σειρά που πραγματοποιούν τις ερωτήσεις, στην ακριβή διατύπωση τους και στο τι χρονικό διάστημα αφιερώνουν στα διάφορα θέματα.

Η κατηγορία της ποιοτικής συνέντευξης της εργασίας , έχει ως στόχο τη δημιουργία μιας σφαιρικής άποψης μέσω των απαντήσεων των συμμετεχόντων για το πώς η εκπαίδευση βοηθά τα άτομα με αναπηρία που ζουν στα Τρίκαλα ,αλλά και τις οικογένειες τους, όντας κάτοικοι αυτής της πόλης που δέχεται μεγάλα βήματα βελτίωσης όσον αφορά τη πρόσβαση και την συμπερίληψη.

3.1.3 Μεθοδολογικός Σχεδιασμός

Το διάστημα περάτωσης της έρευνας αφορά τους μήνες Μάιο- Ιούνιο 2023.

Η συμμετοχή ανθρώπων της δημόσιας διοίκησης , της τοπικής αυτοδιοίκησης, της ανώτατης εκπαίδευσης και ιδιωτών επιχειρηματιών που ασχολούνται σε θέματα που αφορούν την αναπηρία ήταν καταλυτικότατη .Το συγκεκριμένο διάστημα κρίθηκε ως το καταλληλότερο.

3.1.4 Δείγμα

Το δείγμα αποτελείται από ένα μικρό σύνολο ατόμων που επιλέχθηκαν από τον συνολικό πληθυσμό, για να εκπροσωπήσει όσο γίνεται πιο αντικειμενικά (Βαγενάς, 2002). Στο δείγμα βασίζεται και ο μεγάλος βαθμός εγκυρότητας και σημαντικότητας της έρευνας.

Ο (Baniste και οι συνεργάτες του ,1994) αναφέρουν η εγκυρότητα στην ποιοτική έρευνα συνδέεται με την ικανότητα του ερευνητή να κατανοεί και να αποτυπώνει με λόγια τα συναισθήματα των ανθρώπων που εξετάζει.

Δηλαδή , Οι συνεντεύξεις που θεωρούνται αξιόπιστες εκφράζουν τα συναισθήματα, τις απόψεις, τις πεποιθήσεις και τις πεποιθήσεις των συνεντευξιζομένων, και ως εκ τούτου, διευκολύνουν τη σωστή ερμηνεία τους.

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν στελέχη της τοπικής αυτοδιοίκησης N= 3 , τον ακαδημαϊκό χώρο N=4 και ιδιώτες επιχειρηματίες N=2 καθώς και υπεύθυνοι συλλόγων N=1. Από αυτούς 5 ήταν άντρες και 5 ήταν γυναίκες.

Για τους λόγους που αναφέρθηκαν θεωρείται ότι το δείγμα ήταν αντιπροσωπευτικό και ωστόσο τα αποτελέσματα αποτελούσαν αξιότιμες εκτιμήσεις.

Πιο συγκεκριμένα:

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

- Καθηγήτρια ΤΕΦΑΑ – Υπεύθυνης Ειδικής Αγωγής
- Διευθύντρια Ειδικού Δημοτικού Σχολείου Τρικάλων
- Διευθυντής Ε.Ε.Ε.Κ Τρικάλων
- Διευθύντρια ΕΝΕΓΥΛ Τρικάλων

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

- Δήμαρχος Τρικάλων
- Υπεύθυνος Αντιδήμαρχος Κοινωνικής Μέριμνας
- Υπεύθυνος Αντιδήμαρχος Αθλητισμού και Πολιτισμού
- Υπεύθυνη Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρία

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΕΣ

- Ιδιοκτήτρια Ιδιωτικού ΚΔΑΠ ΑΜΕΑ
- Ιδιοκτήτης Ιδιωτικού ΚΔΑΠ ΑΜΕΑ

3.1.5 Ερευνητικά εργαλεία

Σύμφωνα με τους Tomas και Nelson (2003) μέσω της μεθόδου των συνεντεύξεων, που χρησιμοποιήθηκε σε αυτή την ερευνητική εργασία, οι συμμετέχοντες απάντησαν προφορικά συγκριτικά με τα ερωτηματολόγια.

Οι ερωτήσεις που εφαρμόστηκαν ήταν ανοιχτές δίνοντας χώρο στο πεδίο για τη δημιουργία ελεύθερης σκέψης καθώς και δημιουργικών προτάσεων από τους ανθρώπους που ερωτήθηκαν . (Στεργιόπουλος, 2008).

Ο Lofland (1980) πιστεύει ότι «ο επιτυχημένος τρόπος συνέντευξης δεν διαφέρει πολύ από την διεξαγωγή ενός καθημερινού διαλόγου που είναι αυτό- ελεγχόμενος , θετικός , ευγενικός και εγκάρδιος».

3.1.6 Τα Τρίκαλα

Ο νομός Τρικάλων αποτελούσε έναν από τους 51 νομούς της Ελλάδας και βρισκόταν γεωγραφικά στην περιφέρεια της Θεσσαλίας. Καταργήθηκε το 2011 και αντικαταστάθηκε από την Περιφερειακή Ενότητα Τρικάλων μέσω του Προγράμματος Καλλικράτης. Αποτελεί έναν από τους τέσσερις νομούς της Θεσσαλίας. Η έκτασή του είναι 3.376 τ.χλμ. και ο πληθυσμός του ανέρχεται περίπου σε 139.566 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή του 2021. Τα Τρίκαλα αποτελούν την πρωτεύουσα της περιοχής, με πληθυσμό 62.064 κατοίκους σύμφωνα με την ίδια απογραφή.

Η πόλη αποτελούσε ένα από τα κύρια κέντρα της αρχαιότητας, καθώς εδώ διέμενε ο Ασκληπιός, που αποτελεί σήμα κατατεθέν του Δήμου Τρικκαίων και σύμφωνα με τους μύθους θεωρείται βασιλιάς της πόλης. Στην περιοχή είχε ιδρυθεί ένα από τα σημαντικότερα και παλαιότερα ιατρεία της εποχής, το οποίο θεωρείται ως ένα από τα πιο σημαντικά ασκληπιεία.

Ο νομός των Τρικάλων είναι ένας από τους δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς στην ηπειρωτική Ελλάδα. Εκτιμάται ότι περίπου ένα εκατομμύριο τουρίστες τον επισκέπτονται τόσο τους καλοκαιρινούς, αλλά κυρίως τους χειμερινούς μήνες. Οι κύριοι τουριστικοί προορισμοί περιλαμβάνουν τα Μετέωρα, το κέντρο της πόλης των Τρικάλων και τα παραδοσιακά ορεινά χωριά του νομού.

Τα Τρίκαλα σαν πόλη αποτελούνται και από αρκετά αξιοθέατα τα οποία προωθούνται στον τουριστικό κόσμο όπως είναι Το Φρούριο της πόλης, το Μουσείο Τσιτσάνη καθώς και το σπίτι των Τρικαλινών Καλλιτεχνών το οποίο αποτελεί το πρώτο παθητικό μουσείο της Ελλάδας.

Παρ' όλες τις αδυναμίες της στα ζητήματα προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρία, η πόλη των Τρικάλων βρίσκεται σε αρκετά καλό επίπεδο σε σχέση με άλλες πόλεις της Ελλάδας. Ήδη στο χώρο των μουσείων έχουν γίνει προσπάθειες σχετικά με την πρόσβαση μέσω της χρήσης ραμπών, εξωτερικά και εσωτερικά και ειδικών αναβατορίων στις κτιριακές υποδομές.

Ο Δήμος μέσω του Σχεδίου Αστικής Προσβασιμότητας έχει προβεί σε ένα καθοριστικό σχέδιο διαμόρφωσης της πόλης με επεμβάσεις και κατασκευές που έχουν ως στόχο την δημιουργία ενός δικτύου προσβάσιμων μετακινήσεων .

Αυτό το σύστημα λειτουργεί βάσει της αρχής της προσβάσιμης αλυσίδας προς βασικές κοινόχρηστες και κοινωφελείς χρήσεις. Αυτό σημαίνει ότι παρέχεται μια συνεχής και αδιάλειπτη πρόσβαση χωρίς εμπόδια ή δυσκολίες. Το σχέδιο ΣΑΠ ξεκίνησε το 2021 και παραδόθηκε το καλοκαίρι του 2023.

3.1.7 Διαδικασία Συλλογής Δεδομένων

Στην παρούσα ερευνητική εργασία η ερευνήτρια προέρχεται από τον χώρο της ειδικής αγωγής έχοντας κάνει τη πρακτική της ως φοιτήτρια Ειδικής Φυσικής Αγωγής στις δημόσιες δομές αλλά και έχοντας ζετή προϋπηρεσία σε ιδιωτικό Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης του νομού ως εργαζόμενη. Αποτελεί επίσης μέλος στους διάφορους συλλόγους των Τρικάλων σχετικά με τα άτομα με αναπηρία καθώς επίσης και εθελόντρια αυτών.

Σύμφωνα με τον Prien και συνεργάτες (2009), επισημαίνεται η σημασία του γνωστικού υποβάθρου του ερευνητή που διενεργεί συνεντεύξεις, το οποίο αφορά το αντικείμενο της έρευνας.

Οι συνεντεύξεις διεκπεραιώθηκαν στους χώρους εργασίας των ερωτηθέντων ύστερα από σχετική προετοιμασία αυτών. Οι συμμετέχοντες ερωτήθηκαν για την επιθυμητή ώρα συνάντησης μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας πριν τις συναντήσεις. Οι συνομιλίες καταγράφηκαν με ειδικό δημοσιογραφικό μαγνητόφωνο με μέση διάρκεια κάθε συνέντευξης περίπου μία ώρα.

3.1.8 Διαχωρισμός Δεδομένων

Σύμφωνα με τον Καμπίτση (2004), η διάκριση των ποιοτικών δεδομένων αποτελεί έναν συνεχή και διαρκή επεξεργασία των πληροφοριών.

Αφού οι συνεντεύξεις καταγράφηκαν επόμενο σταθμό αποτελούσε η μεταγραφή τους σε γραπτή μορφή. Αυτό μπορεί να γίνει χειροκίνητα ή με χρήση λογισμικού μέσω αναγνώρισης της φωνής. Επόμενο βήμα, μέσω ανάλυσης των δεδομένων από τις συνεντεύξεις αποτελούσε η αναγνώριση μοτίβων, θεμάτων και εννοιών. Έπειτα, δημιουργήθηκαν θεματικές ενότητες και κατηγορίες. Τέλος, αφού οργανώθηκαν τα κοινά θέματα σε κατηγορίες μέσω των δεδομένων προέκυψαν τα συμπεράσματα.

Μέσω της συγκεκριμένης ποιοτικής έρευνας οι ερευνητές παρείχαν την δυνατότητα στα υποκείμενα να αφηγηθούν. Κύριο σκοπό αποτελούσε η ελευθερία των ερωτώμενων παρέχοντας τη δυνατότητα κατηγοριοποίησης των γεγονότων. Η Grounded Theory είναι μια μέθοδος ποιοτικής έρευνας που αναπτύχθηκε από τους κοινωνιολόγους Barney Glaser και Anselm Strauss τη δεκαετία του 1960. Η συγκεκριμένη αυτή μέθοδος επιτρέπει στους ερευνητές να ανακαλύπτουν νέες πτυχές και συνδέσμους στα δεδομένα τους και να αναπτύσσουν θεωρίες που είναι στενά συνδεδεμένες με την πραγματική εμπειρία των ανθρώπων που μελετούν.

Τα στάδια της διαδικασίας της μεθόδου περιλαμβάνουν την συλλογή δεδομένων, την κωδικοποίηση αυτών, την δημιουργία κατηγοριών καθώς και την ανάπτυξη θεωρίας η οποία βασίζεται στις κατηγορίες που έχουν αναδυθεί.

3.1.9 Ηθική Αντιμετώπιση

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η ηθική και επιστημονική ακεραιότητα , η αξία της συμπεριφοράς απέναντι στους ερωτώμενους καθώς επίσης και η διασφάλιση και προστασία της ιδιωτικής ζωής τους οι συμμετέχοντες της έρευνας πριν δώσουν τις συνεντεύξεις ενημερώθηκαν για τον σκοπό της έρευνας και την χρήση των δεδομένων τους.

Η διασφάλιση της ανωνυμίας των συμμετεχόντων και η εμπιστευτικότητα των πληροφοριών που παρείχαν κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων αποτελούσαν καθοριστικό και σημαντικό παράγοντα αξιοπιστίας της έρευνας.

Όλες οι πληροφορίες που συλλέχτηκαν χαρακτηρίζονταν από πλήρη διαφάνεια και αντικειμενικότητα δίχως προσωπικών ή ιδεολογικών πεποιθήσεων των ερευνητών απέναντι στους ερωτώμενους.

4.1 Ερευνητικά Αποτελέσματα

Στην συγκεκριμένη μελέτη το δείγμα της έρευνας απαρτιζόταν από στελέχη της τοπικής αυτοδιοίκησης, της ακαδημαϊκής κοινότητας, ιδιώτες επιχειρηματίες του κλάδου της ειδικής αγωγής καθώς επίσης και αντιπρόσωποι γονέων ατόμων με αναπηρία τα οποία συμμετείχαν στην έρευνα μέσω της περάτωσης ημι- δομημένων συνεντεύξεων .

Συνολικά συμμετείχαν δέκα άτομα από τα οποία πέντε ήταν άνδρες και πέντε ήταν γυναίκες.

Για την ανάγκη της σωστής διεξαγωγής της έρευνας προτιμήθηκαν άτομα που ασχολούνται με το κομμάτι της ειδικής αγωγής καθώς και σε δομές που ασχολούνται με άτομα με αναπηρία.

Συγκεκριμένα επιλέχθηκαν 3 πρόσωπα που έχουν θεσμικό ρόλο στην τοπική αυτοδιοίκηση, 4 άτομα της εκπαιδευτικής κοινότητας, 2 άτομα του ιδιωτικού φορέα και 1 στέλεχος από τον αντιπροσωπευτικό ενεργό σύλλογο γονέων και κηδεμόνων ατόμων με αναπηρία.

Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν τις ερωτήσεις που είχαν οργανωθεί σε διάφορες κατηγορίες, σχετικά με την θεματική ενότητα της έρευνας. Οι συγκεκριμένες απαντήσεις κωδικοποιήθηκαν και στη συνέχεια ομαδοποιήθηκαν, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχικές κατηγορίες ερωτήσεων. Η παραπάνω διαδικασία εξυπηρετεί την ποιοτική ανάλυση των δεδομένων. Οι κατηγορίες ερωτήσεων κάλυψαν όλες τις πτυχές που αποτέλεσαν το θέμα έρευνας στην παρούσα μελέτη.

Η κοινή διαμόρφωση πολιτικής και στρατηγικής για την εκπαίδευση, η επάρκεια των υποδομών και ειδικών πόρων, η συνεισφορά τόσο των δημόσιων όσο και των ιδιωτικών φορέων, καθώς και η ενεργή συμμετοχή των πολιτών κατά των προκαταλήψεων και των κοινωνικών στερεοτύπων για τα άτομα με αναπηρία, αποτελούν τους βασικούς παράγοντες που επηρέασαν την παρούσα ερευνητική εργασία.

Λεπτομερέστερα, στην πρώτη κατηγορία εξετάστηκαν ερωτήσεις σχετικά με την υπάρχουσα κατάσταση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στην πόλη των Τρικάλων, την θέσπιση στρατηγικής με στόχο την ανάπτυξη βελτίωσης της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία καθώς επίσης και τη επάρκεια του νομοθετικού πλαισίου το οποίο εφαρμόζεται στην τοπική κοινωνία.

Ακόμη , συζητήθηκαν θέματα που αφορούν τα εμπόδια και τις αδυναμίες που αντιμετωπίζουν καθημερινά τα ίδια τα άτομα με αναπηρία και οι άνθρωποι που τους περιβάλλουν αλλά και την σύσταση πολιτικών βελτίωσης των φορέων που συμβάλλουν στις καθημερινές υπηρεσίες που αφορούν τα άτομα με αναπηρία στην πόλη των Τρικάλων.

Στη δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνονταν ερωτήσεις που αφορούσαν την επάρκεια και την λειτουργία των εκπαιδευτικών και ειδικών υποδομών που αφορούν την εκπαίδευση και την περίθαλψη των ατόμων με αναπηρία στην πόλη σε συνάρτηση με τα διαθέσιμα κεφάλαια της ΕΕ και τέλος αν η πρόσβαση και γενικά η συμπερίληψη των ατόμων σε πολιτιστικά κέντρα συμβάλλει στην κατάρριψη των κοινωνικών στερεοτύπων.

Στην τρίτη κατηγορία τέθηκαν ερωτήσεις σχετικά με την συμβολή του Δήμου και της Περιφέρειας αναφορικά με την διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων που αφορούν την αναπηρία και την προβολή αυτών καθώς και τα κοινωνικά οφέλη που απορροφούν οι πολίτες μέσω αυτών των γεγονότων ευαισθητοποίησης.

Στην τελευταία κατηγορία, η μελέτη εξέτασε το επίπεδο συνεργασίας μεταξύ της τοπικής αυτοδιοίκησης, της εκπαιδευτικής κοινότητας και των επιχειρηματιών της ειδικής αγωγής. Ερευνήθηκε η σύγκρουση μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, η αντίληψη κάθε φορέα για την ανάπτυξη των υποδομών, καθώς και η αξιολόγηση των υπηρεσιών που προσφέρονται στα άτομα με αναπηρία. Αναζητήθηκε επίσης η «συνεργασιακή προσέγγιση» μεταξύ των φορέων και η κοινή διαμόρφωση πολιτικής.

4.1.1 Σχεδιασμός πολιτικής / στρατηγικής ανάπτυξης

Η πρώτη ομάδα περιλαμβάνει τις απόψεις των αξιωματούχων της τοπικής αυτοδιοίκησης, των επιχειρηματιών και των εκπαιδευτικών που ειδικεύονται στην ειδική αγωγή. Αυτές οι απόψεις αφορούν την ανάπτυξη πολιτικών για τη βελτίωση των υπηρεσιών που σχετίζονται με την εκπαίδευση και την καθημερινότητα των ατόμων με αναπηρία στην πόλη των Τρικάλων.

Όλοι οι ερωτώμενοι υποδηλώνουν ότι παρακολουθούν προσεκτικά τις εξελίξεις στον εν λόγω τομέα, συγκεκριμένα τον τομέα της ειδικής αγωγής και συμφώνησαν ότι οι εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών πλέον όλο γίνονται και πιο σημαντικές. Ο αριθμός των ατόμων που εκπαιδεύονται στις αντίστοιχες δομές ξεπερνά τον αριθμό των 118 μαθητών για την ακαδημαϊκή χρονιά 2023-2024, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαιδευτικής υπηρεσίας του Δήμου.

Οι φορείς είτε ιδιωτικοί είτε δημόσιοι συμφωνούν ότι το νομοθετικό πλαίσιο που υπάρχει πλέον είναι επαρκές με περιθώριο αρκετών μεταρρυθμίσεων οι οποίες είναι σημαντικές και συντελούν στην αύξηση της ευημερίας των ατόμων με αναπηρία.

Ακόμη, κυρίως τα πρόσωπα των εκπαιδευτικών φορέων και οι γονείς αναφέρθηκαν στα καθημερινά εμπόδια και τις αδυναμίες που αντιμετωπίζουν εστιάζοντας στην πρόσβαση και την συμπερίληψη των ατόμων με αναπηρία στην τοπική κοινωνία.

Παρόλα αυτά τονίστηκε ιδιαίτερα από τα πρόσωπα της τοπικής αυτοδιοίκησης πως κατανοούν την υπάρχουσα κατάσταση και προσπαθούν σε βραχυπρόθεσμο διάστημα να δημιουργήσουν χώρους αλλά και υπηρεσίες που θα είναι διαθέσιμοι και για τα άτομα με αναπηρία στην πόλη των Τρικάλων.

Για την καθοδήγηση πολιτικής, οι τοπικοί φορείς προτείνουν την εξέταση και ανάλυση των προτύπων που εφαρμόζονται σε μεσογειακές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία. Στόχος είναι να μελετηθεί η πρόοδος που έχει σημειωθεί σε αυτόν τον τομέα.

Έπειτα να προσδιορίσουμε και να οριοθετήσουμε τις δικές μας ανάγκες σαν πόλη αναλογικά με το ποσοστό των ατόμων με οποιαδήποτε μορφή αναπηρίας.

Αποτελεί ενιαία η γνώμη πως η προσέγγιση πρέπει να βασιστεί σε κεντρικούς πυλώνες, που έχουν ως σκοπό την υιοθέτηση νέων τεχνικών που καταρρίπτουν οποιαδήποτε μορφή προκατάληψης απέναντι στην αναπηρία. Επισημαίνουν ότι οι αθλητικές οργανώσεις, οι πολιτιστικές εκδηλώσεις και οι βιωματικές δραστηριότητες με τη σωστή προώθηση και προβολή μπορούν να συμβάλουν στην ανάπτυξη της βελτίωσης ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία αλλά και των ίδιων των κατοίκων μέσω της διαδικασίας της ευαισθητοποίησης. Ανέφεραν ότι υπάρχουν αθλητικές και πολιτιστικές υποδομές, αλλά όχι σε επαρκή ποσότητα, ενώ όσον αφορά τις ειδικές υποδομές, η προσπάθεια προέρχεται από ιδιωτικούς φορείς και δεν είναι αρκετή.

Ένα άλλο θέμα που τόνισαν είναι η ανάγκη για συνεργασία προκειμένου να αναπτυχθεί η πολιτική, μεταξύ ιδιωτών και τοπικής αυτοδιοίκησης, προκειμένου να εξασφαλιστεί η υλοποίηση των σχεδίων και η βελτίωση της λειτουργικότητας και προσβασιμότητας των εγκαταστάσεων. Οι τοπικοί φορείς αυτοδιοίκησης θεωρούν ότι ο σχεδιασμός της πολιτικής πρέπει να γίνεται με την ενεργή συμμετοχή και συνεννόηση τόσο με την περιφέρεια όσο και με τους Δήμους.

Σχετικά με τη διαδικασία ενημέρωσης, επισημαίνουν ότι σήμερα σχεδόν όλοι οι δήμοι διαθέτουν γραφεία κοινωνικής μέριμνας, με σκοπό τον εκσυγχρονισμό και την αποτελεσματική αξιοποίηση των θεμάτων που αφορούν τα άτομα με αναπηρία, καθώς και τη διοργάνωση εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων.

Χωρίς όμως να υπάρχουν εξειδικευμένα στελέχη για τον τομέα της ειδικής αγωγής ανεξάρτητα από τους άλλους φορείς που ανήκουν στην κοινωνική μέριμνα του Δήμου όπως βρεφονηπιακοί σταθμοί, ΚΑΠΗ και άλλα.

Τα στελέχη των επιχειρήσεων, μιλώντας με τον όρο της επιχειρηματικής κοινότητας και της εμπορικής αξίας των προϊόντων, παρά το εξειδικευμένο αντικείμενο τους, δηλώνουν με αποφασιστικότητα ότι η κεντρική διοίκηση δεν έχει αναλάβει καμία δράση για το στρατηγικό σχεδιασμό ανάπτυξης και, κατ' επέκταση, την καθοδήγηση πολιτικής για τη βελτίωση των υπηρεσιών προς τα άτομα με αναπηρία, ούτε τώρα ούτε εδώ και πολλά χρόνια. «...δεν υπάρχει πολιτική για τα άτομα με αναπηρία συχνά έρχονται σε δεύτερη μοίρα...».

Οι επιχειρηματίες εκφράζουν την άποψη ότι η πολιτική ηγεσία δεν δείχνει πρόθεση να αναπτύξει πολιτικές για την ανάπτυξη, καθώς αυτό θα μπορούσε να ευνοήσει τα ιδιωτικά συμφέροντα. Υπογραμμίζουν ότι, παρά τις προσπάθειές τους για επενδύσεις στις επιχειρήσεις τους, αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εφαρμογή μιας πολιτικής ανάπτυξης λόγω γραφειοκρατικών και χρονοβόρων διαδικασιών του δημοσίου, ιδίως όταν αυτές συγκρούονται με αντίστοιχες δημοτικές υπηρεσίες που χρηματοδοτούνται από ευρωπαϊκό επενδυτικό κεφάλαιο.

Για τους ιδιώτες, η βασική προϋπόθεση είναι η αλληλεπίδραση μεταξύ των τοπικών αρχών και της περιφερειακής διοίκησης. Ωστόσο, κύριος κίνητρος για την προώθηση της προσβασιμότητας και της συμπερίληψης είναι η διοργάνωση μεγάλων αθλητικών ή πολιτιστικών εκδηλώσεων και η ανάπτυξη αντίστοιχων υποδομών, οι οποίες αναμένεται να ενισχύσουν την ποιότητα ζωής και να προβάλουν την πόλη ως έναν χώρο προσβάσιμο και φιλόξενο.

Μέσω αυτών των δράσεων και βημάτων θα πετύχουν την προβολή και την ευαισθητοποίηση των ατόμων με αναπηρία απέναντι στους κατοίκους της πόλης οι οποίοι ξεχωρίζουν για την ενσυναίσθηση τους κι την προσαρμογή τους σε αυτά τα πρότυπα.

Όσο πιο πολλά βιωματικά ερεθίσματα σχετικά με τη διαφορετικότητα έχουν τα παιδιά και οι ενήλικες τόσο πιο έτοιμοι θα είναι ώστε να συμπεριλάβουν συμπολίτη τους με αναπηρία στο κοινωνικό σύνολο.

4.1.2 Ειδικές Υποδομές

Στη δεύτερη κατηγορία απαντώνται ερωτήματα στα οποία ανταποκρίθηκαν οι ερωτώμενοι σχετικά με τις υποδομές που έχουν δημιουργηθεί στην πόλη των Τρικάλων για τα άτομα με αναπηρία.

Σημειώνουν ότι δεν είναι αρκετές και κατάλληλες τονίζοντας ότι σχεδόν όλα τα πολιτισμικά και αθλητικά κτίρια που έχουν χτιστεί βασίζονται σε παλιότερες προδιαγραφές οι οποίες δεν είναι αρκετά συμπεριληπτικές απέναντι στα άτομα που αντιμετωπίζουν οποιαδήποτε δυσκολία πρόσβασης συγκριτικά με τους νέους νόμους που καθιστούν ένα κτίριο κατάλληλο όταν διαθέτει ελεύθερη πρόσβαση μέσω ράμπας κατά την είσοδο και όχι μόνο.

Ένα δημόσιο σχολείο στα τέσσερα που υπάρχουν για άτομα με αναπηρία και συγκεκριμένα το Ενιαίο Ειδικό Επαγγελματικό Γυμνάσιο και Λύκειο είναι αυτό το οποίο μεταφέρθηκε σε μεγαλύτερη έκταση με τη δημιουργία καινούργιων αθλητικών εγκαταστάσεων. Είναι σημαντικό κυρίως στα ειδικά σχολεία να εκτιμάται και η πρόσβαση μέσα στους χώρους ειδικά όταν κινούνται και άτομα με αμαξίδιο. Είναι λοιπόν αναγκαίο σύμφωνα με τους διευθυντές και τους εκπαιδευτικούς των σχολείων να υπάρχουν αναβατόρια και ράμπες που θα διευκολύνουν την μετακίνηση των παιδιών μέσα στον χώρο χαρίζοντας τους έτσι περισσότερες ευκαιρίες για επιπλέον δραστηριότητες.

Για να πραγματοποιηθεί όμως η αμιγής συμπερίληψη οι εκπαιδευτικοί επισημαίνουν πως θα ήταν σημαντικό αντί για την αποξένωση και περιθωριοποίηση των ειδικών εκπαιδευτικών μονάδων να ενδυναμωθεί η σχολική ενσωμάτωση μέσω ευκαιριών αλληλεπίδρασης των παιδιών που δεν εμφανίζουν κάποια αναπηρία, δημιουργώντας έτσι ένα ιδανικό περιβάλλον αποδοχής και αλληλοσεβασμού (Biklen , 1985).

Επιπλέον , οι μέχρι τώρα πολιτιστικοί χώροι διαθέτουν πρόσβαση όσον αφορά την είσοδο στα κτίρια σύμφωνα με τους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά όχι κατάλληλες κτιριακές προδιαγραφές μετακίνησης μέσα σε αυτά αποκλείοντας έτσι τη δυνατότητα συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία σε διάφορα πολιτιστικά εργαστήρια σύμφωνα με τους γονείς ,όχι όμως την παρακολούθηση αυτών.

Οι συμμετέχοντες τονίζουν ότι ένας χώρος προσβάσιμος είναι αυτός ο οποίος δεν δημιουργεί το συναίσθημα της διαφορετικότητας και της εξαίρεσης αλλά αντίθετα μέσω συγκεκριμένου σχεδιασμού αποτελεί έναν χώρο όπου οι συνθήκες χρήσης και κίνησης του μπορεί να πραγματοποιηθεί από όλους τους επισκέπτες και εργαζόμενους του.

Οι υπεύθυνοι των τοπικών αρχών προσπαθούν ώστε τα νέα κτίρια τα οποία κατασκευάζονται να διαθέτουν συμπεριληπτική ταυτότητα διότι ο Δήμος μπορεί να ξεχωρίσει και σε αυτό το κομμάτι δηλαδή στο κομμάτι της πρόσβασης και της συμπερίληψης των ατόμων με αναπηρία στη κοινωνία.

4.1.3 Συμβολή Φορέων σε πολιτιστικές εκδηλώσεις

Βάσει του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ενσωμάτωση (ΕΣΔΕΝ), το Σύνταγμα προστατεύει τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, εξασφαλίζοντας την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην οικονομική, πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας (Σύνταγμα, άρθρο 21, παράγραφος 6) (Υπουργείο Εσωτερικών, 2007).

Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί έδειξαν πρόθυμοι στο να αποδέχονται τις προσκλήσεις που δίνονται από τους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης που αφορούν τη διοργάνωση αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων για τα άτομα με αναπηρία. Μάλιστα, αναφέρουν πως μέσω την δημιουργία εκδηλώσεων από την συνεργασία της Περιφέρειας και του Δήμου κινητοποιούνται όλο και περισσότεροι γονείς και οικογένειες στο να βγαίνουν “προς τα έξω” συντελώντας στην απαλοιφή των προκαταλήψεων περί συμμετοχής τους σε τέτοιες διοργανώσεις.

Σε αυτή των προσπάθεια πρέπει να γίνονται κινήσεις σωστά σχεδιασμένες και μελετημένες από εξειδικευμένους συνεργάτες των φορέων σχετικά με την προβολή και την ευαισθητοποίηση περί αναπηρίας στους κατοίκους της πόλης. Η τοπική κοινωνία κερδίζει πολλά οφέλη διότι μέσα από την συμπερίληψη των ατόμων με αναπηρία ανακαλύπτουν μια κοινωνική ταυτότητα που μπορεί να μην είχαν ξεκλειδώσει νωρίτερα. Οι κάτοικοι της επαρχίας παρόλο των τοπικών ιδεολογισμών και προκαταλήψεων είναι ανοιχτοί απέναντι στην διαφορετικότητα.

Οι εκπαιδευτικοί επισημαίνουν ότι η διαδικασία αποδοχής και συμπερίληψης γεννιέται και συνεχίζεται από τις μικρές ηλικίες και ευελπιστούν σε δράσεις που θα πετυχαίνουν την προβολή και την αλληλεπίδραση των ατόμων με αναπηρία στο κοινωνικό σύνολο.

Οι φορείς του δημοσίου φορέα έχουν θετική στάση στο να επιχορηγούν και να βοηθούν στη πραγματοποίηση τέτοιων πολιτισμικών ιδεών.

Άλλωστε, η σημαντικότητα της συμπερίληψης και της πρόσβασης αποτελεί πρωταρχικό σκοπό των χωρών που ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση και μάλιστα μέσω συγκεκριμένων κεφαλαίων παρακινούνται και οι ιδιώτες επιχειρηματίες με σκοπό την δημιουργία νέων υποδομών και υπηρεσιών απέναντι στα άτομα με αναπηρία.

4.1.4 Φάση συνεργασίας μεταξύ των φορέων

Στην τελευταία κατηγορία ερωτήσεων που εξετάστηκαν μέσω της έρευνας, διερευνήθηκε η επίπεδο συνεργασίας μεταξύ της τοπικής αυτοδιοίκησης και των ιδιωτικών και δημόσιων οργανισμών σχετικά με την αντίληψή τους για την προώθηση και βελτίωση των θεμάτων που αφορούν τα άτομα με αναπηρία στην πόλη των Τρικάλων.

Τα στελέχη της δημόσιας διοίκησης υπογραμμίζουν τη σημασία της δυνατότητας συνεργασίας μεταξύ των οργανισμών, καθώς ενισχύει την προσπάθεια για τη βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχονται στα άτομα με αναπηρία. Οι ίδιοι αναφέρουν ότι προσπαθούν στην δημιουργία ειδικών λύσεων για τα προβλήματα της καθημερινότητας των ατόμων και των οικογενειών τους βαδίζοντας όμως σε έναν δρόμο συνεχούς βελτίωσης και εξέλιξης.

Από την άλλη πλευρά , οι ιδιώτες επισημαίνουν πως τα επίπεδα συνεργασίας ιδιωτικών και δημόσιων φορέων είναι πολύ χαμηλά. Αυτό ίσως προκύπτει γιατί υπάρχουν ελλείψεις και έλλειψη ανατροφοδότησης σχετικά με τις υπηρεσίες του δημόσιου φορέα, οι οποίες θεωρούν ότι “.....δεν μπορούν να συναγωνιστούν τις υπηρεσίες που παρέχουν οι ιδιώτες”.

Σε αντίφαση απέναντι στους ιδιώτες οι εκπαιδευτικοί των δημόσιων φορέων τονίζουν ότι τα επίπεδα της γνώσης και των υπηρεσιών που διατίθενται στους κατοίκους με αναπηρία στην πόλη δεν μπορούν να συγκριθούν αφού οι ίδιοι δεν έχουν την έγνοια συνεχούς διαδικασίας εύρεσης πελατών για κερδοσκοπικούς σκοπούς.

Οι εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης αναμένεται να συμφωνήσουν με τις απόψεις των αξιωματούχων της δημόσιας διοίκησης, καθώς επισημαίνουν την ανεπαρκή φύση των προηγούμενων σχέσεων. Ο ιδιωτικός τομέας επιθυμεί ταχείες επιλύσεις και άμεσες επιδόσεις , ενώ η δημόσια διοίκηση λειτουργεί με γραφειοκρατικό τρόπο, προκαλώντας δυσκολίες. Υπογραμμίζουν ότι οι συνθήκες δεν είναι ιδανικές λόγω της διαφορετικής αντίληψης και νοοτροπίας, καθώς επίσης και λόγω του γεγονότος ότι εκπροσωπούν διαφορετικά ενδιαφέροντα και ιδεολογίες.

Όλοι , τόσο ιδιωτικοί όσο και δημόσιοι συμφώνησαν ότι πρέπει να υπάρχει κοινή χάραξη πορείας και πολιτικής δημιουργώντας έτσι μια σταθερή και δυναμική φόρμουλα συνεργασίας που θα έχει ως σκοπό την βελτίωση των συνθηκών και των υπηρεσιών που αφορούν τα άτομα με αναπηρία της πόλης .

Τέλος, συμφωνούν ότι, οι ιδιωτικές πρωτοβουλίες έχουν επιτύχει και αυτό διότι διαθέτουν έχουν μηχανισμούς πρόβλεψης, χρησιμοποιούν γρήγορες διαδικασίες, γνωρίζουν τις υπηρεσίες πολύπλευρα , ωστόσο λαμβάνουν πιο ευνοϊκές χρηματοδοτικές δυνατότητες από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ενώ η τοπική

αυτοδιοίκηση υφίσταται γραφειοκρατικές διαδικασίες που καταλαμβάνουν πολύ χρόνο.

Θεωρούν ότι μια κοινή φόρμουλα συνεργασίας μπορεί να επιφέρει θετικότερα αποτελέσματα αρκεί και οι δύο φορείς ιδιωτικού και δημόσιου περιεχομένου να αλληλοβοηθούνται και να αλληλοϋποστηρίζονται.

5.1 Συμπεράσματα- Αποτελέσματα

Στο τελευταίο κομμάτι της έρευνας μετά από συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν προέκυψαν τα εξής συμπεράσματα και αποτελέσματα.

Η σκοπιμότητα της αναφερόμενης έρευνας ήταν να διερευνήσει τη λειτουργία των φορέων στον καθορισμό πολιτικής σχετικά με την εκπαίδευση και το επίπεδο συμπερίληψης και προσβασιμότητας στην πόλη των Τρικάλων. Η κύρια αρχή που εξετάστηκε αφορούσε την ύπαρξη ή έλλειψη έγκαιρων δράσεων από τους εμπλεκόμενους φορείς για την πολιτική κατεύθυνση που στοχεύει στη βελτίωση των υπηρεσιών προς τα άτομα με αναπηρία.

Το παραπάνω ερώτημα συνοδεύτηκε από συγκεκριμένες ερευνητικές ερωτήσεις, οι οποίες θεωρήθηκαν απαραίτητες για να εξυπηρετηθεί ο σκοπός της συγκεκριμένης ερευνητικής εργασίας

Όσον αφορά την χάραξη πολιτικής και τη δημιουργία στρατηγικής από τους φορείς οι συμμετέχοντες στην έρευνα συμφώνησαν στο ότι πρέπει να ακολουθούν μια γραμμή που μοναδικό σκοπό θα έχει την αύξηση των υπηρεσιών που παρέχονται στα άτομα με αναπηρία είτε αυτοί αποτελούν ιδιωτικό είτε δημόσιο φορέα.

Τόσο οι αυτοδιοικητικοί όσο και οι εκπαιδευτικοί και επιχειρηματίες συμφώνησαν ότι το νομοθετικό πλαίσιο συνεχώς εκσυγχρονίζεται υποσχόμενο όμως πολλές βελτιώσεις σχετικά με την εκπαίδευση, την δυνατότητα εργασίας και γενικά με την καθημερινότητα των ατόμων με αναπηρία.

Σχετικά με τις εγκαταστάσεις άπαντες τόνισαν ότι χρειάζεται να κατασκευαστούν αμιγή λειτουργικά και προσβάσιμα κτίρια τόσο λειτουργώντας για αθλητικά δρώμενα όσο και για πολιτιστικά.

Το κράτος δυστυχώς δεν επενδύει και οι ιδιώτες λόγω μεγάλης φορολογίας και ελλιπούς χρηματοδότησης από το κράτος δεν παίρνουν το ρίσκο της κατασκευής. Αυτοί είναι μερικοί από τους λόγους για τους οποίους δεν έχουν κατασκευαστεί ακόμα κτίρια τα οποία να είναι προσβάσιμα απέναντι στα άτομα με αναπηρία.

Η μεγαλύτερη αδυναμία και το μεγαλύτερο παράπονο των γονέων σχετικά με τις υποδομές αποτελεί η μη ύπαρξη κέντρου διημέρευσης ώστε να έχουν βοήθεια σχετικά με την διαβίωση των παιδιών. Παρόλο που ο Δήμος έχει προχωρήσει σε στάδιο κατασκευής αντίστοιχου κέντρου η γραφειοκρατία και το επενδυτικό κεφάλαιο που έχει δοθεί καθυστερούν την δημιουργία του.

Τα αποτελέσματα σχετικά με τη δημιουργία πολιτιστικών εκδηλώσεων δείχνουν ότι τα επίπεδα είναι αρκετά ικανοποιητικά δίνοντας όμως έμφαση στους εκπαιδευτικούς σχετικά με το κομμάτι της συμπερίληψης που μακροπρόθεσμα οδηγεί στην ευαισθητοποίηση των πολιτών σχετικά με τα άτομα με αναπηρία της πόλης. Οι γονείς των παιδιών με αναπηρία ανέφεραν πως είναι σημαντικό η δημιουργία πολιτιστικών εκδηλώσεων που θα είναι βιωματικές και θα ενδυναμώνουν την συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία δίνοντας τους πρωταγωνιστικό ρόλο.

Έτσι, όλο και πιο πολύ νέοι ανάπηροι ή μη θα κινητοποιηθούν στο να συμμετέχουν.

Τέλος , σχετικά με την συνεργασία των φορέων με στόχο την βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχονται στα άτομα με αναπηρία , τα αποτελέσματα δεν ήταν και τόσο θετικά παρότι την επιθυμία συνεργασίας τους.

Ο κάθε φορέας υποστηρίζει την δική του ταυτότητα , φιλοσοφία και λειτουργία με αποτέλεσμα να μην μπορούν ιδιωτικός με γρήγορα αποτελέσματα και πολύπλευρη αντίληψη απέναντι στον δημόσιο φορέα με τις συγκεκριμένες λειτουργίες και στρατηγικές να συνεργαστούν παράλληλα.

Η ισορροπία που πρέπει να διατηρήσουν ο Δήμος και η Περιφέρεια είναι εύθραυστη, αλλά αναγκαία, προκειμένου οι φορείς της ειδικής αγωγής να επωφεληθούν μέσω της αξιοποίησης των ικανοτήτων και των ταυτοτήτων τους, με στόχο την περαιτέρω ανάπτυξη των υπηρεσιών προς τα άτομα με αναπηρία.

5.2 Προτάσεις για επόμενα ερευνητικά έργα

Μέσω μελλοντικών ερευνητικών εργασιών θα μπορούσαν να συγκεντρωθούν περισσότερες πληροφορίες για την συγκεκριμένη μελέτη. Η λήψη διαφόρων μεταβλητών, η αύξηση του φάσματος του δείγματος και η χρήση της ενημερωμένης βιβλιογραφίας αποτελούν τους ενισχυτές εύρεσης τρόπων ανάπτυξης των υπηρεσιών που παρέχονται στα άτομα με αναπηρία της πόλης των Τρικάλων.

Τέλος, η επιστημονική καθυστέρηση που παρατηρήθηκε στην εν λόγω κατηγορία μελέτης κρίθηκε σημαντική και η παρούσα έρευνα δεν κατάφερε να την εξετάσει εκτενώς , όσον αφορά το εύρος και το σύνολο των λεπτομερειών , από κάθε δυνατή επιστημονική οπτική γωνία.

Βιβλιογραφία

Σούλης, Σ. Γ. (2016). Εκπαίδευση και αναπηρία.

Sæbønes, A. M., Bieler, R. B., Baboo, N., Banham, L., Singal, N., Howgego, C., ... & Dansie, G. A. (2015). Towards a disability inclusive education. Proceedings of the Background paper for the Oslo Summit on Education for Development, Oslo, Norway, 6-7.

Hayes, A. M., & Bulat, J. (2017). Disabilities inclusive education systems and policies guide for low-and middle-income countries.

Wiig, A. (2016). The empty rhetoric of the smart city: from digital inclusion to economic promotion in Philadelphia. *Urban geography*, 37(4), 535-553.

<https://education.ec.europa.eu/news/studying-in-europe-while-living-with-a-disability>

Μεσδανίτη, Ε. (2019). Ποιότητα νωπών αγρο-διατροφικών προϊόντων: απόψεις καταναλωτών συμβατικών και βιολογικών αγορών στα Τρίκαλα.

Πλακίδας, Σ., & Χιώτης, Σ. (2011). Πρόταση λειτουργικής και δομικής αποκατάστασης του κτιρίου των παλαιών φυλακών στα Τρίκαλα.

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9D%CE%BF%CE%BC%CF%8C%CF%82_%CE%A4%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AC%CE%BB%CF%89%CE%BD

Luwe, K., Sindall, R. C., Garcia-Becerra, F. Y., Chinyama, A., Lohiya, H., Hope, C., ... & Morse, T. (2022). Perceptions of inclusivity and sustainability in urban sanitation in Global South cities. *Environmental Health Insights*, 16, 11786302221139964.

Brennan, C.S., *Disability Rights During the Pandemic: A Global Report on Findings of the COVID-19 Disability Rights Monitor*. 2020, COVID-19 DisabilityRightsMonitor.

Γκόλφου, Χ. (2019). Η κοινωνική συμπερίληψη των ατόμων με νοητική αναπηρία και η κρατική μέριμνα.

Williamson, E.J., et al., *Risks of COVID-19 hospital admission and death for people with learning disability: population based cohort study using the OpenSAFELY platform*. *BMJ*, 2021. 374: p. n1592.

Baksh, R.A., et al., *Understanding inequalities in COVID-19 outcomes following hospital admission for people with intellectual disability compared to the general population: a matched cohort study in the UK*. *BMJ Open*, 2021. 11(10): p. e052482.

Emong, P., & Eron, L. (2016). Disability inclusion in higher education in Uganda: Status and strategies. *African journal of disability*, 5(1), 1-11.

Manzoor, M., & Vimarlund, V. (2018). Digital technologies for social inclusion of individuals with disabilities. *Health and technology*, 8, 377-390.

Ritchie, J., Lewis, J., Nicholls, C. M., & Ormston, R. (Eds.). (2013). *Qualitative research practice: A guide for social science students and researchers*. Sage

Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και (2024). ανακτήθηκε January 11, 2024, από unric.org

Μαζί για τα δικαιώματα - Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις (2024). ανακτήθηκε January 11, 2024, από ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1559&langId=el

Άτομα με αναπηρία - Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις (2024). ανακτήθηκε January 11, 2024, από ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1137&langId=el

Ασημακοπούλου, Α., & Σταυρόπουλος, Κ. (2016).

Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (2002). Άτομα με αναπηρίες: Κύρια ευρήματα της Έρευνας του 2002 και ενδεικτική καταγραφή μέτρων πολιτικής για ΑμεΑ

Μαρκαντώνη, Σ. (2016). Πολιτικές εκπαιδευτικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης των ατόμων με αναπηρία. *Παιδαγωγική επιθεώρηση*, 62.

Παπαμονιώδη, Γ. Σ. (2020). Κοινωνική Ενσωμάτωση Ατόμων με Αναπηρία.

amitos.library.uop.gr/xmlui/handle/123456789/1861

Κατσιγιάννη, Α. (2009). Η διεθνής και εθνική προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία.

Σούλης, Σ. Γ. (2016). Εκπαίδευση και αναπηρία.

Ζαχαρόπουλος, Α. (2023). Το δικαίωμα των παιδιών με αναπηρία στην ισότιμη σχολική εκπαίδευση: συμπερίληψη στο μάθημα της φυσικής αγωγής.

Λιάχνης, Χ., Αποστολάκης, Ι., & Σαράφης, Π. (2023). Η αναπηρία στα σύγχρονα κράτη πρόνοιας και η πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας. *Scientific Chronicles/Epistimonika Chronika*, 28(2).

Στάθης, Γ. Ψηφιακή Προσβασιμότητα των κωφών και βαρήκοων ατόμων στον τομέα του πολιτισμού: Προκλήσεις και προοπτικές μέσω έρευνας ερωτηματολογίων.

Ναζίρης, Ι. (2023). Η ικανοποίηση των ατόμων με κινητικά προβλήματα από τη συμμετοχή τους στον αθλητικό τουρισμό σε σχέση με την προσβασιμότητα.

Πλατσούκα, Α. (2023). Προσβασιμότητα για εντυποανάπηρους φοιτητές Ελληνικών Πανεπιστημίων.

Παραρτήματα

Ερωτήσεις Ποιοτικής Συνέντευξης

- I. Αντλία δεδομένων σχετικά με τις τωρινές συνθήκες υλοποίησης στρατηγικού σχεδιασμού , συνεισφορά νομικής βάσης ανάπτυξης ακόμη και οργανισμούς που συμβάλλουν στην εξέλιξη*
- Ποια είναι η υπάρχουσα κατάσταση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που αφορούν τα άτομα με αναπηρία στα Τρίκαλα;
 - Υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο σχέδιο ή πολιτική που έχει ως στόχο τη βελτίωση και την εξέλιξη της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται σε αυτά τα άτομα;
 - Θεωρείτε ότι το νομοθετικό πλαίσιο συμβάλλει στην ανάπτυξη της συμπερίληψης και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία;
 - Αναφέρετε τις δυσκολίες και τα προβλήματα που πιστεύετε ότι αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία και οι οικογένειές τους στην πόλη των Τρικάλων.
 - Υπάρχουν οργανισμοί στον Δήμο που συμβάλλουν στην ανάπτυξη και εφαρμογή της στρατηγικής, καθώς και στην προώθηση προτεινόμενων λύσεων για τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρονται στα άτομα με αναπηρία που διαμένουν στην πόλη αυτή την περίοδο;

II. Επαρκής και αποτελεσματική λειτουργία εκπαιδευτικών χώρων και εγκαταστάσεων καθώς και πολιτιστικών κέντρων που συμβάλλουν στην πρόοδο και την εξέλιξη

- Θεωρείτε ότι η επάρκεια των εγκαταστάσεων είναι αντιπροσωπευτική σχετικά με το ποσοστό των ατόμων με αναπηρία που κατοικούν στην πόλη μας;
- Υπάρχουν ειδικές εγκαταστάσεις στην περιφέρεια των Τρικάλων που μπορούν να φιλοξενήσουν άτομα με αναπηρία
- Η επιταχυνόμενη πρόοδος σχετικά με τους διαθέσιμους πόρους της Ε.Ε για την ανάπτυξη της παροχής υπηρεσιών στα άτομα με αναπηρία μέσω της περιφέρειας, θεωρείτε ότι είναι υπολογίσιμη και σημαντική;
- Ο αριθμός των πολιτισμικών εγκαταστάσεων θεωρείτε ότι είναι προσβάσιμος και συμπεριληπτικός απέναντι στα άτομα με αναπηρία στην πόλη μας;
- Θεωρείτε ότι η παροχή υποδομών (εκπαιδευτικών, αθλητικών, πολιτιστικών) συμβάλλει στο να ανατρέψει τις κοινωνικές προκαταλήψεις και τις στερεότυπες αντιλήψεις για τα άτομα με αναπηρία;

III. Διοργάνωση πολιτιστικών γεγονότων και τη μέθοδο προβολής αυτών έχοντας ως σκοπό την ευαισθητοποίηση των πολιτών

- Η συμβολή του Δήμου αρκεί ώστε να διοργανώνονται πολυπολιτισμικές εκδηλώσεις για τα άτομα με αναπηρία στην πόλη μας;
- Προσελκύονται μέσω αυτών των δραστηριοτήτων νέοι και γενικά άτομα με αναπηρία;
- Τι οικονομικά οφέλη πετυχαίνει η τοπική κοινωνία μέσω αυτών των υπηρεσιών;
- Ποια είναι τα κοινωνικά οφέλη που απορροφά η κοινωνία μέσω αυτών των υπηρεσιών και πόσο εύκολα πιστεύετε ότι αυτό μπορεί να βοηθήσει στην έγκαιρη συμπερίληψη των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία;

- Με ποιον τρόπο μπορεί ο Δήμος και η Περιφέρεια να συμβάλλει στην δημιουργία και στην προβολή πολιτιστικών βιωματικών υπηρεσιών που θα αφορούν την ειδική πληθυσμιακή ομάδα και θα ευαισθητοποιούν τους κατοίκους των Τρικάλων;

IV. Ζητήματα συνεργασίας μεταξύ των φορέων , τόσο δημόσιων όσο και ιδιωτικών , που αφορούν τη μεταφορά και την ποιότητα των εγκαταστάσεων αλλά και την υιοθέτηση κουλτούρας που αντιμετωπίζει την αναπηρία με σεβασμό και κατανόηση.

- Βρίσκετε θετικό το κλίμα ώστε να συνεργαστούν δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς που ασχολούνται με αυτήν την πληθυσμιακή ομάδα στην πόλη των Τρικάλων ;
- Ποιος πιστεύετε ότι είναι ο λόγος όπου οι δημόσιες με τις ιδιωτικές επιχειρήσεις έχουν αντιπαράθεση όσον αφορά τα άτομα με αναπηρία;
- Θεωρείτε πως είναι σημαντικό να συνεργαστούν οι φορείς και αν ναι πως είναι εφικτό να γίνει αυτό ;
- Υπάρχει περιθώριο ανάπτυξης για τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που να αφορά την ανάπτυξη και την συμπερίληψη των ατόμων με αναπηρία στην τοπική κοινωνία;
- Έχει ποτέ εξεταστεί η επιλογή μιας συνεργατικής προσέγγισης μεταξύ των φορέων και η ανάπτυξη της ιδέας μιας κοινής πολιτικής;